БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН

47-дохи жэлэй гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 76 (13084) | 1970 оной апрелиин 1, среда | Сэн 2 мүнгэн

ОЙН БАЯРАЙ УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭГШЭД

ЗАБШАГАЙ ШУУЛ ОЛОШОРНО

Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэшэдэй дунда ойн баярай сөөн уялгаяа дүүргэгшэдэй тоо улам олошорно. Түрүү шахуур болон бригаднуудһаа гадна, бүхэли участогуудаа шулуу малтаха нэгэдэхи кварталай даалгабари болзорһоонь бүтэлүүлжэ эхилээ.

Мартын 20-до 2/5 шахтын хоёрдохи участогай коллектив (начальникынь Ю. Грибенкин, профсоюзай участково комитетэй түрүүлэгшэ М. Христнев) шулуу нүүрһэ малтаха нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргээд, апрелиин 1 болотор даабариһаа 3 мянган тоннохоо бага бэшэ түлишэ газар дорохоо гаргажа шармайнхай.

Мүнөө хоног хойто тээнь, мартын 21-дэ 7/8 шахтын проходчиктай участок (начальникынь нүхэр Д. Власов, участкомоинь түрүүлэгшэ нүхэр И. Дандаров) гурба һарынгаа түсэб дүүргэнэ гэжэ тухай мэдээсээ.

Ц. ЦЫБИКОВ.

Галуута-Нуурай шахтоуправленнин профсоюзай шахткомой түрүүлэгшын орлогшо.

ҮДОШОД ДУНДАҺАА УРИДЛАБА

ОЛЮЕВСКЭ ЛЕСПРОМХОЗОЙ коллектив модо бэлдэхэ, ашаха, буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулжа, ажалайнгаа бүтээсые 15—20 процентээр дээшэлүүлээ. Леспромхозой хүдэлмэришэд түсэбтэ табан жэлэй һүүлэй жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь бүтэлүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Кварталай дүүрэтэр 5000 гадуур 5000 кубометр модо бэлэдхэхэ гэжэ хаалгдаа.

ТУРАМХААНАЙ ЛЕСПРОМХОЗ болзорһоонь табан сарайгоор урид кварталайнгаа түсэб дүүргэбэ. Апрель сарай гаратар даабариһаа гадуур 5000 кубометр модо бэлдэхэ. Мартын түлөө тэмсэл дэлгэрэнхэй. Түсэбһөө гадуур бэлдэгдэһэн модоорнь тус бүридөө хоёр байратай 50 гэр болохо юм.

Н. ТЮРНЕВ.

ЗУРАГАЙ ДҮҮРГЭЛГЭ ХЭР ДҮҮРГЭНЭТ

Редакциин асуудалтайгаар манай газетын норреспондентнүүд хотодо ажалаа ханиходожо, тэндэһээ абтаһан мэдээсэлнүүд доро тунхаглагдаба.

ЛЕНИНСК. Хүн зоной ажахынай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадаймнай ахалагша инженер Татьяна Ильинична ПРОЗОРОВА мэдэнгэ хэлэбэ:

— Комбинадаймнай коллективһээ дүүргэгдэн трикотажна цехэйнхи мартын 5-да байршаа нэгэ һарын түсэб дүүргээ. Ааба даруулан өдөлшод ажаба.

Шэнэй цех комбинадаймнай ажалаһаа үлдэн ажалаһаа гаргаһаа гаргажа 29 хүнтэй хубсаһа нэхэдэг мэргэжэлтэй хүн. Тэрэнэ мартын хоёрдохи тэрэ, мүнөө даалгаһаа гүйцэхөөд, мүнөө даалгаһаа гүйцэтгэжэ, үнэтэй продукци үгэжэ эхилээ. Апрелиин 1 болотор 3 дүүргэхэ гэжэ шэнэ өдөл хэхэ гэжэ түс шэнэ уялга абанхай.

Хубсаһаһаа арга боломжо бии. Ашаһаа хэрэглэхэ, арадай ажалаһаа арьбалатын гурим үшөө наринаар сахиха тухай» ЗСФСР-ай ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай бэшэг ажалаа хэхэ зуураа, манай комбинадаймнай хүдэлмэришэн бүхэн ажалаа алмадта, химгадалтаа тэмсэл ябуулха гэжэ Ленинскэй Тэмсэл ябуулха гэжэ Ленинскэй апрелиин 22-то — Ленинай түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай үдэр болотор трикотаж хубсаһа нэхэдэг мэргэжэлтэй ээрэһэн утаһа, нооно, сабхишан — бүгдээ, ула, модошо дархан — хабтагай, хадааһа гэхэ мэтые алмажа, арьбалжа үлүү гаргаһан тэрэ материалаараа хүдэлмэриин нэгэ үдэр ажаллаха гэжэ уялга абаа.

БАЙКАЛО-КУДАРА — Роспотребсоюзай, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туга манай коллектив нэгэдэхи кварталай мурысөөнэй дүнгөөр эрхимлэжэ гараха гэжэ бүхы шадалараа хүдэлнэ, — гээд Байгалай райпогой правленниин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ф. ДИМОВ нэмэнэ.

Худалдаа наймаа хэхэ дүрбэ һарынгаа түсэб апрелиин 22-то дүүргэхэ гэһэн социалис уялгамнай һаала амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Үнэтэй хоёр һара соо эд бараанай эрьесын түсэб гушаад процентээр үлүүлэгдээ. Нёдондонойхитой жэшэбэл, арад зондо 64 мянган тухэригэй үлүү ехэ эд бараан худалдагдаа. Мүн хамтын эдеэ хоолой, хүдөө ажахын продукци бэлэдхэлэй талаар түсэб даалгабари хараалагдаһанһаа дээгүүр бэелүүлэгдээ.

Ленинэй шанда хүртэхын түлөө социалис мурысөөнэй дүлэ Байгал шадарай кооператорнууд улам бадараажа, абаһан хүндэтэ уялгануудаа гүйсэд дүүргэхэнь сохомтой.

Улаан-Удын «Электромашина» завод. Түс заводой автокранай цехэй коммунис ажалай ударнигай нэрэмжэтэ Валерий Шиловэй бригада багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ шалгараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): бригадир Валерий Шилов, Виктор Вершинин, Владимир Немченко, Валерий Синицын.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МАРТЫН 15 — **МАЙН 15**

САБШАГАЙ, ТАРЯАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА, УҺАЛХА ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРА ТЕХНИКЫН ХҮСӨӨР

Нуга сабшалан, таряалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, үндэһөөрнь һайжаруулбал, үбһэ ногооной, ороохо таряанай баян ургасын хуряагдаха байһаниинь мэдээжэ. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада Бэшүүрэй аймагай зарим ажахынууд энэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэжэ, ниитынгээ адуулһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадаһан юм.

Республика дотор сабшалан, бэлшээри һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада дурсагдаһан аймагай ажахынууд 2960 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулжа, 400 гектарай намаг хатааха, 520 гектар газар дээрэ наг шэбхэ зөөжэ тараахаар түсэблэнхэй. Мүн тиихэдэ бүлүүр станцяар 600 гаран гектар сабшалан үндэлүулжа, 1100 гектар бэлшээри һайжаруулхаар хараална. Эдэ бүхы ажал хүдэлмэрээ хүсэдөөр дүүргэбэл, тус аймаг сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнер үбһэ, 20 гаран центнер таримал ногоо хуряаха байна.

Мүнөө аймагай ажахынуудта энэ хараалагдаһан зорилгонууд хэр бэелүүлэгдэнэ хаб гээд хаража үзээ. Нёдондо «Победа» колхозой лугомелиоративна отряд Гутай гэжэ газарта 35 гектар сабшалан болдог дэгнүүл, шугы бургаһаһаа сэбэрлэжэ, үндэһөөрнь һайжаруулһан бэлэй. Тиигэжэ тус ажахы тэрэ жэлдэ гектарай 15 центнер үбһэ хуряажа, 2000 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн. Мүнөө жэл тэдэнэр 300 гектар сабшалан, 35 гектар бэлшээри һайжаруулхаар хараална.

Нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, һайса уһалхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын эхилхэтэй сасуу энэ ажахын хутэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэй нёдондонойхидоол адли лугомелиоративна отряд эмхидхэжэ, хэхэ ажалыень даалгаһан байна. Мүнөө эндэхи отрядайхид наг шэбхэ түлэг зөөжэ, һубаг, ханаабуудаа сэбэрлэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн аймагай бусад ажахынууд — Калининай нэрэмжэтэ колхозой, Охин-Булагай, Хёлгын совхозуудай сабшалан, бэлшээри дээрэ хэгдэхэ ажал улам эршэтэйгээр ябуулгадана. Жэшээлбэл, Охин-Булагай совхоздо март һарын эхиннһээ хойшо нэгэ бүлүүр станци тодхоглоод, 40 гаран гектар сабшалан дээрэ тошо халяаба. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, ажахын лугомелиоративна отряд сабшалан дээрээ 700 тонно шэбхэ зөөжэ тараагаа. Харин тиихэдэ хуршэ хёлгынхидынь энэ хоёр һарын туршада 270—280 гектар газар бүлүүр станцяар ундалуулхаар хараална. Мүнөө сабшалан дээрэнь тодхоглоһон хоёр бүлүүр станци түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлгэгдэнэ.

Иигэжэ бэшүүрэйхид энэ жэлдэ сабшалан, бэлшээреэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, үбһэ, ногооной тогтууритай баян ургаса хуряахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

В. БОРИСОВ.

ЗОРИЛГО: ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛХЭ

Зоотехническэ нормын ёһоор абаха болоо һаа, манай колхоздо үбэлжэлгын үедэ ниитын мал тэжээлээр хахадтаншье хүрэхэгүйгөөр хангагдана. Үбһэ тэжээлээр дутамаг байхадаа һанаһан, зорилгондоо хүрэмөөр малаа үдхэжэ, ашаг шэмыень һайса дээшэлүүлхэ аргагүйдэгдэнэ. Зарим жэлнүүдэй хара һалхита хагсуу хабар «таргыень харанхаар толгой бүтэн гарасалдаһаниинь болоо» гэжэ хэлсэдэг байна.

Теэд иигээд байлтай юм гү, үбһэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэжэ болохо гү?

Болохо. Иимэ арга боломжо бии гэжэ манай һүүлэй жэлнүүдэй хүдэлмэриин дүй дуршэл яһала элеэр харуулна. Сабшалан, таряалангаа шэбхэжүүлжэ, уһалжа, үндэһөөрнь һайжаруулдаг болоһоной ашаар үбһэ ногооной; шэмэтэ тэжээлэй ургамалнуудай ургасые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлдэг болонхойбди. Дүрбэ-табан жэлэй саада тээ сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр ороойдоо 7—8 центнер үбһэ хуряадаг байһан һаа, урзанда 12 центнертэ хүргэгдэһэн. Үнгэрэгшэ жэлдэ хэды ган гасууршье байгаа һаань, гектарай 10 гаран центнер үбһэн хуряагдаа. Һайнаар шэбхэжүүлэгдэжэ, уһалдаг боложо, тэжээлэй таримал ургамалнуудай, түсхайлбал, жүкурузын, куузикугай бараг ургаса ургуулжа, малдаа яһала ехэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдэдэг болоо. Тиигэбэшье үшөөл һанаһан, зорилгондо хүрэгдэнэгүй. Һайсахан оролдолго хэр бэелүүлэгдэнэ хаб гээд хаража үзээ. Нёдондо «Победа» колхозой лугомелиоративна отряд Гутай гэжэ газарта 35 гектар сабшалан болдог дэгнүүл, шугы бургаһаһаа сэбэрлэжэ, үндэһөөрнь һайжаруулһан бэлэй. Тиигэжэ тус ажахы тэрэ жэлдэ гектарай 15 центнер үбһэ хуряажа, 2000 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн. Мүнөө жэл тэдэнэр 300 гектар сабшалан, 35 гектар бэлшээри һайжаруулхаар хараална.

Нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, һайса уһалхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын эхилхэтэй сасуу энэ ажахын хутэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэй нёдондонойхидоол адли лугомелиоративна отряд эмхидхэжэ, хэхэ ажалыень даалгаһан байна. Мүнөө эндэхи отрядайхид наг шэбхэ түлэг зөөжэ, һубаг, ханаабуудаа сэбэрлэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн аймагай бусад ажахынууд — Калининай нэрэмжэтэ колхозой, Охин-Булагай, Хёлгын совхозуудай сабшалан, бэлшээри дээрэ хэгдэхэ ажал улам эршэтэйгээр ябуулгадана. Жэшээлбэл, Охин-Булагай совхоздо март һарын эхиннһээ хойшо нэгэ бүлүүр станци тодхоглоод, 40 гаран гектар сабшалан дээрэ тошо халяаба. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, ажахын лугомелиоративна отряд сабшалан дээрээ 700 тонно шэбхэ зөөжэ тараагаа. Харин тиихэдэ хуршэ хёлгынхидынь энэ хоёр һарын туршада 270—280 гектар газар бүлүүр станцяар ундалуулхаар хараална. Мүнөө сабшалан дээрэнь тодхоглоһон хоёр бүлүүр станци түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлгэгдэнэ.

Иигэжэ бэшүүрэйхид энэ жэлдэ сабшалан, бэлшээреэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, үбһэ, ногооной тогтууритай баян ургаса хуряахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

В. БОРИСОВ.

гаргаа болбол, мүнөөнэйхиһөө нэгэ хахад, хоёр дахин ехэ тэжээл бэлэдхэхэ арга бии.

Үйлэдбэриин арга боломжонуудые бүри һайнаар хэрэглэхэ, арадай ажахыдахи арьбалалтын гурим үшөө наринаар сахиха тухай парти, правительствынгаа бэшэгэй харюуда бидэнэр, механизаторнууд саашадаа газараа эзэн ёһоор элдүүрилдэг болохо, газарһаа ургаһан ургасаяа абажа шададаг болохо гэжэ шиидээбди. Тиигээд хабар болохые хүлеэлтэгүй, хүйтэн үбэл байхада сабшалан, полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха тусхай оньһожоруулагдамал бригада эмхидхэгдэһэн байна. Манай бригадада хожомоо кукуруза, куузику ургуулха, сабшалан һайжаруулха звенонуудта хүдэлхэ хүнүүд томилогдонхой. Түрүүшээр кукуруза тариха полинуудта шэбхэ гаргаабди. Һүүлэй үедэ сабшалан дээрэ гаргажа захалагдаа. Хэрбээ мүнөө жэл хамта 6.000 тонно шэбхэ сабшалан, полинууд дээрээ гаргаха байһан һаа, тэрэнэйнгээ гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүень гаргагданхай.

Республика дотор соносхогдоһон габшагай хоёр һарын захаламсаар хүдэлмэреэ бүри хурдадхабабди. Өлдэб зөөбэриин хүдэлмэридэ тракторнууднай һамшаагдахаяа болижо, үдэртөө 100 тонно хүрэгэр шэбхэ гаргагдана. Һаядаа үшөө хоёр трактор нэмэжэ табигдаха. Апрель һара соо хонидой үбэлжөонэй хохир сэбэрлэхэ үедэ трактор, автомашинануд бүри олоороо табигдаха. Һургуулиин үхибүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд, алба хаагшадай хабаадалгатайгаар субботник, воскреснигүүд эмхидхэгдэжэ, сабшалангууд дээрэ шэбхэ гаргаха хүдэлмэри бүри үргэн далайсатайгаар ябаха байна. Тиигэбэл, урид хараалһан түсэбөө холо үлүүлхэ арга бии, үлүүлхэшьебди. Ажалаал һайса эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Кукуруза, куузику тариха полинуудта гектар бүриин 70 тонно наг шэбхэ зөөһөөр хараалһан байбал, мүнөө 40—50 тонно гаргагдана. Сабшалангууд дээрэшье гектарай 30—50 тонно гаргагдана. Мүнөө жэл 40 гектарһаа бага бэшэ сабшаланда ёһотой үтэг хэгдэхэ. Саашадаа шэбхэ гаргалга, тараалгые гуримшуулжа, нэгэ үтэгжүүлһэн газартаа 5—6 жэлдэ эрьехэгүйгөөр шэбхэжүүлхэ хэрэгтэй. Манай колхозой дүй дуршэл дээрэһээ харахада, һайса үтэг сабшалан болгоһон газарта түрүүшын жэл дунда зэргээр 15 центнер, хойто жэлынь 18, гурбадахи жэлдээ 20—25 центнер ургаса үгэнэ. Тиигээд саашадаа газарайнь хуряһэн бага зэргэ һуларжа, үшөөл 3—4 жэл соо 20—15 центнер ургаса хуряагдажа байдаг.

Мүнөө жэл бидэнэр 40 гектар сабшалангай бута болдог хюһажа, тэгшэлжэ, олон жэлэй ногоо тарихабди, 300 гаран гектар хүбхэжэһэн сабшалан борнойлогдохо, 500-гаад гектарай модо шулуун сэбэрлэгдэхэ.

Сабшалан, илангаяа шэбхэлһэн газараа уһалха гээшэ үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Бидэнэр 1100 гаран гектар сабшалангуудайнгаа хахадыень шахуу уһалдаг болообди. Ханааб татаха аргагүй, үндэр дээрэ газарта бүлүүр станцяар зуу шахуу гектар газар уһалагдана. Мүнөө бүлүүр станцимнай хүдэлжэ, Ангайн нуга газарай 40 гектар куузику тариха газарые уһалжа байнхай. Һаядаа луговодууд тошо халяажа, сабшалангуудаа уһалхаяа гарахань.

Багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай 1970 ондо үтэгжүүлһэн, уһалһан сабшалангуудайнгаа гектар бүриһөө 18—20 центнер үбһэ, кукуруза, куузикугай гектар бүриһөө 250—300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха зорилготойбди. Мүнөө сүгтаа хүдэлжэ байһан бидэнэр саашадаа, май һарын эхээр, гурбан звено боложо хубаараад, кукурузын, куузикугай полинууд дээрэ, сабшалангууд дээрэ тус тустаа ажаллаха байнабди.

Д. ТУГУЛДУРОВ,
Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой кукурузашан, РСФСР-эй габьята механизатор,
М. ХАНДУЕВ,
колхозой куузику ургуулагша,
Б-М. МУНКУЕВ,
сабшалан һайжаруулагша.

АШАТАЙ, ТУҺАТАЙ БАЙХАЛ

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Удэ хотодо республикын колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй лугомелиоративна отрядуудые, бригаднуудые хүтэлбэрилэгшэдэй, мелиораторнуудай республиканска семинар боложо, уржадэр тэдэнэр дүй дуршэл тухайгаа хөөрэлдэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад хэдэн һонирхолтой лекци шагнаа. «Сабшалан дээрэ культур-техническэ хүдэлмэри ябуулха тухай» республикын мелиораци ба уһанай ажахын министр **В. Г. Большаков**, «Лугомелиоративна отрядуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ ёһо гуримууд» эһэн асуудалаар Хүдөө ажахын министерствын агроном **В. Осодоев**, «Сабшалангай хуряһэ һайжаруулха хэмжээнүүд», «Сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха», «Һайжаруулагдамал бэлшээри» гэһэн асуудалнуудаар Буряадай хүдөө ажахын институтидай доцент, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **Г. Г. Куликов** лекци хэһэн байна.

Дүй дуршэлөө андалдаха үедэ Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой лугомелиоративна бригадын бригадир нүхэр **Хасанов** үгэ хэлээ. Энэ бригада үнгэрһэн жэлдэ республика дотороо дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ эрхимлэжэ гараа һэн.

— Нёдондо бригадамнай 5.800 тонно наг шэбхэ зөөһэн, 282 гектар хубхэлиг сабшалан борнойлһон, 1112 гектар сабшалангай хуряһэ сооложо үгөө, 216 гектар аммиагтай уһаар үтэгжүүлһэн, — гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Бригадын мэдэлдэ 13 трактор, тэрэ тоодо 2 «С-100» трактор, шэбхэ ашаалха түхеэрэлгэтэй 2 «ДТ-54» трактор, 8 колесно трактор бии. Эдэнэр нёдондо жэл түсэбөөр хараалагдаһан даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ жэлдэшье тэдэнэр амжалтатайгаар ажаллана.

Удаань Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой лугомелиоративна бригадын бригадир нүхэр **Мальцев** үгэ абажа, оньһон аргаар яажа газар уһалдаг тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Таряалан уһалалгада 7 трактор хэрэглэгдэнэ.

— Манай бригадада түхэреэн жэл соо хэхэ хүдэлмэриимнай тодорхойлжо үгэдэг. Тэрэ тоодо хабарай тарилга, ургаса хуряалгын үедэ хэхэ хүдэлмэри хараалагдадаг, — гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Отрядтаа 15 трактортай, тэрэ тоодо 9 колесно трактортай байһан тухайгаа Сэлэнгын совхозой мелиоратор нүхэр **Гусев** хөөрэжэ ороо. Совхозой лугомелиоративна бригадын сабшалан дээрэ үбэл зунгүй хэхэ хүдэлмэри олдодог.

Республикэ дотор сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргажа, үндэһөөрнь һайжаруулбал, үбһэ ногооной, ороохо таряанай баян ургасын хуряагдаха байһаниинь мэдээжэ. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада Бэшүүрэй аймагай зарим ажахынууд энэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэжэ, ниитынгээ адуулһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадаһан юм.

Республика дотор сабшалан, бэлшээри һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада дурсагдаһан аймагай ажахынууд 2960 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулжа, 400 гектарай намаг хатааха, 520 гектар газар дээрэ наг шэбхэ зөөжэ тараахаар түсэблэнхэй. Мүн тиихэдэ бүлүүр станцяар 600 гаран гектар сабшалан үндэлүулжа, 1100 гектар бэлшээри һайжаруулхаар хараална. Эдэ бүхы ажал хүдэлмэрээ хүсэдөөр дүүргэбэл, тус аймаг сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнер үбһэ, 20 гаран центнер таримал ногоо хуряаха байна.

Мүнөө аймагай ажахынуудта энэ хараалагдаһан зорилгонууд хэр бэелүүлэгдэнэ хаб гээд хаража үзээ. Нёдондо «Победа» колхозой лугомелиоративна отряд Гутай гэжэ газарта 35 гектар сабшалан болдог дэгнүүл, шугы бургаһаһаа сэбэрлэжэ, үндэһөөрнь һайжаруулһан бэлэй. Тиигэжэ тус ажахы тэрэ жэлдэ гектарай 15 центнер үбһэ хуряажа, 2000 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн. Мүнөө жэл тэдэнэр 300 гектар сабшалан, 35 гектар бэлшээри һайжаруулхаар хараална.

Нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, һайса уһалхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарын эхилхэтэй сасуу энэ ажахын хутэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэй нёдондонойхидоол адли лугомелиоративна отряд эмхидхэжэ, хэхэ ажалыень даалгаһан байна. Мүнөө эндэхи отрядайхид наг шэбхэ түлэг зөөжэ, һубаг, ханаабуудаа сэбэрлэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн аймагай бусад ажахынууд — Калининай нэрэмжэтэ колхозой, Охин-Булагай, Хёлгын совхозуудай сабшалан, бэлшээри дээрэ хэгдэхэ ажал улам эршэтэйгээр ябуулгадана. Жэшээлбэл, Охин-Булагай совхоздо март һарын эхиннһээ хойшо нэгэ бүлүүр станци тодхоглоод, 40 гаран гектар сабшалан дээрэ тошо халяаба. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, ажахын лугомелиоративна отряд сабшалан дээрээ 700 тонно шэбхэ зөөжэ тараагаа. Харин тиихэдэ хуршэ хёлгынхидынь энэ хоёр һарын туршада 270—280 гектар газар бүлүүр станцяар ундалуулхаар хараална. Мүнөө сабшалан дээрэнь тодхоглоһон хоёр бүлүүр станци түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлгэгдэнэ.

Иигэжэ бэшүүрэйхид энэ жэлдэ сабшалан, бэлшээреэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, үбһэ, ногооной тогтууритай баян ургаса хуряахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

В. БОРИСОВ.

Эдэнэртэ 4600 гектар сабшалан, тэрэ тоодо 2400 гектар уһалагдадаг сабшалан даалгагданхай. Уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ үбһэеэ өөһэдынгөө хүсөөр хуряажа абана.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ бригадын хэһэн ехэ хүдэлмэриин ашаар тус совхоз үбһэ тэжээл горитой абадаг болоо. Хэрбээ энэ бригадын эмхидхэгдэхэһээ урда тээ совхозой сабшалангай гектар бүриһөө миил 4,9 центнер (бүхыдөө 19000 центнер) үбһэн хуряагдадаг байгаа һаа, мүнөө эндэхи гектар бүриһөө 7,6 центнер (бүхыдөө 43000 центнер) үбһэн абтана.

Гансахан нёдондо энэ бригада 900 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулаа, 813 гектар шэбхээр үтэгжүүлээ, 260 гектар намаг хатаагаа, 1400 гектарта аммиагтай уһа хэрэглээ. Мүн 1400 гектар сабшалангай хуряһэ борнойлһон, 670 гектарай һөөг бургааһа сэбэрлэһэн байха юм.

Нүхэр Гусев уһалууриин системэнүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй колхоз, совхозуудта бодото туһаламжа хүргэдэггүй, энэ тэрэ тоо, мэдээсэл суглуулаад үнгэрдэг тушаа шүүмжэлээ.

Мүн эндэ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой лугомелиоративна бригадын бригадир нүхэр **Колмаков** үгэ хэлэхэ зуураа, һүүлэй хоёр жэлэйнгээ хүдэлмэри харуулаа. Эндэ газар уһалха үедэ 2—2 хүнһөө бүридэһэн 9 звено ажалладаг гэжэ хэлээ. Газар уһалһан хүнүүдтэ гол түлөөһэнһөөнь гадна, тэндэһээ абтаһан үбһэнэй центнер бүхэнэйнь түлөө 10 мүнгэ нэмэжэ үгэдэг гэжэ хэлээ.

Семинар дээрэ Хэжэнгын совхозой главна инженер нүхэр **Одоев**, Зэдын уһалууриин системэнүүдэй управленнин мелиоратор нүхэр **Жамбалов**, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Рнпп** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Семинарай эсэстэ республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. И. Дубровский** һонирхолтой үгэ хэлэжэ, лугомелиоративна отрядуудай саашанхи зорилгонуудта тогтоо.

Лугомелиоративна отрядуудай хабартаа, зунай эхээр хэһэн хүдэлмэриие согсолхын тула июлиин эхээр дахин сугларха гэжэ хэлсээд, тэдэнэр тараһан байна.

А. БОРИСОВ.

Июниин 14-дэ — СССР-эй Верховно Советэй һунгалта

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАД ЭРХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАДАА ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА ДЭБЖҮҮЛНЭ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ

Колхозой «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд сугларжа, ажалаа эрхим нэгэ нүхэрөө республикынгаа һунгуулиин комиссида зууршалха тухан зүөшэбэ.

Аймагаа зоной үндэр найдабарида тракторист Ким Ивановичтэй ГОНЧИКОВ хүртэбэ. Бүтээсэ ехэтэй, һаин ажалаараа тэрэ суурхаһаар үнихэнэй. «Беларусьтораараа, жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ жэл 744 гектар хахалалга хэжэ, колхозойгоо бусад трактордые ахиһан юм. Ургаса хуряалгада нүхэр Гончиков хайнераар хүдэлдэг. Богонёор хэлэхэдэ, дүрбэ борхэ, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй нүхэр юм. Ким Ивановичтэй ондэнэрэйнгээ найдаһан найдалые сохом хаабайха.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Д. ДАМБАЕВ,

СОВЕТСКЭ РАЙОН

Сэн наймадахи зарлалай Верховно Советэй Начальствуудай Советэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссинин гэшүүндэ кандидадаараа зорюулагдаһан суглаан Улаан-Удын «Электромашина» заводто үсэгэлдэр болобо. Удын забойщик кран бүтээдэг цехтэ заводой хэдэн зуугаад ажалшад, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүмүүнэй сугларба.

Суглаанай суглаае профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Безбородов А. Ф. нээжэ, парткомой секретарь нүхэр З. Е. Сучковто үгэ үгэбэ.

СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссиндэ өөлэдынгөө түлөөлэгшые эльгээхэ эрхэ манай коллективтэ олгогдобо гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

Трибуна дээрэ электромеханическа цехэй механик И. П. Шеметов гарана.

— Манай заводой коллективтэ слесарь-наладчигуудай бригадир Филипп Меркулович ОВЧИННИКОВ һаин мэдээжэ гээшэ, — гээд эхилнэ. — Коммунис ажалай ударник, РСФСР-эй габьята уралан нарижуулагша гэһэн нэрэ солотой болохын тула нүхэр Овчинников ехэхэн оролдоһон, ажаллаһан байна бшуу. Гадна Филипп Меркулович ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, заводой партийна бюрогой гэшүүн. Нүхэдтөөшье хүндэтэй болонхой. Тиимэпээ би, манай заводой коллективэй үмэнэһөө, Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссида нүхэр Ф. М. Овчинниковые дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб.

Суглаанда хабаадагшад нүхэр Ф. М. ОВЧИННИКОВЫЕ СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссинин гэшүүндэ кандидадаар Зүүн-Сибириин технологическа институдай багшанар, студентнүүдэй зүгһөө АНЦУПОВА Татьяна Петровна дэбжүүлэгдээ.

— Нүхэр Анцупова — химическэ эрдэмэй кандидат, доцент. Тэрэ ехэхэн научна хүдэлмэри ябуулдаг, түргэн ургажа ябаһан эрдэмтэн — гэжэ институдай технологическа факультедэй декан нүхэр Б. А. Балдаев өөрынгөө үгэ соо онсо тэмдэглээ. Нүхэр Балдаевай дурадхал халуунаар дэмжэгдэн бэшэ нүхэд Татьяна Петровнае коллективэйнгээ этигэл найдабари харюулхыень хүсэбэ.

К. ИЛЬИН.

ЯРУУНЫН АЙМАГ

— СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссида кандидадаар һунгуулиингаа директор, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоевич НОМТОЕВЫЕ дурадхэнаб — гэжэ Үльдэргын дунда һунгуулиин завуч нүхэр К. Ш. Цыденов хэлэбэ. Тэрэнэй һанамжые багшанар нүхэд А. Голуёева, Б-Х. Жамьянова, М. Эрдынеева халуунаар дэмжэбэ.

Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссида нүхэр Номтоев Цокто Номтоевичой кандидатурые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол багшанарай хамтын суглаан халуунаар баталан абаа.

М. ЭРДЫНЕЕВА.

КАБАНСКЫН АЙМАГ

Тимлюгэй цементын заводто хамтын суглаан боложо, СССР-эй 8-дахи зарлалай Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссинин гэшүүндэ кандидадаар заводой алба хаагшадһаа цементын тэрмын машинист Татьяна Григорьевна МАШУРОВА дэбжүүлэгдэбэ.

...нскэ, СССР-эй Гурэнэй ...гуудые олгохо тухай

...тура, искусство, архитектураар Ленинскэ, СССР-эй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй ...эргэдэхи комитедэй пленум Г. М. Марковай хүндэ...доро мартын 30-да эхилээ. Москвагай, Ленинграда...е республикануудай соёлой элитэ мэдээжэ ажалаа...д пленумэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Комитет конкурсда хабаадахаар үлөөгдэһэн зохёол...дые зубшэн хэлсэһэнэй удаа 1970 оной Ленинградтаа олгохо тухай шиидхэбэри баталан абаха юм. Гурэнэй 1970 оной шанда хүртэхөөр эльгээгдэ...ые бүтээлнүүдые комитет мүн лэ хаража үзэхэ, ...ирхимүүдыень конкурсдо хабаадуул

КПСС-эй ЦК-гай ТЕЗИСЫЕ-ОЛОНИИТЭДЭ!

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ, САЛИН ХҮЛЬЭН ТУШАА

«...Эрдэм наукын болон техникын туйалтануудые бүхы хэмжэгээр ашаглаhанай, ниитын бүхы үйлэдбэрине индустриальна аргаар хүргэөhэнэй, тэрэнэй ашаг үрые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленностине саашадань хурдан түргэнөөр хүргэоехэ, хүдөө ажахые хүргэөолгын тогтууритай үндэр темп хангаха, энэнэй ашаар арад зоной hуудал байдалые нилээд ехээр hайжаруулха. бүхы совет хүнүүдэй материальна болон культурна хэрэглэмжые бүри дүүрэнээр хангаха ябадал туйлаха гээшэ партиин бэелүүлдэг экономическа политикын гол удхань мүн болоно» гэжэ В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүд дотор хэлэгдэнэ.

Партиин ЦК-гай декабриин Пленум (1969 он) Тезисүүд соо хэлэгдээшые баримталан, арадай ажахые хүргэөолгын зарим асуудалнуудта онсо анхарал хандуулба. Ороноймнай экономико хүргэөолгын мүнөө үеын шатада экономическа хүргэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин, мүн ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлгые хангаха гээшэ ехэ шухала удха шанартай. Арадай ажахын зарим hалбаринуудта салин хүлhэнэй ургалта ажалай бүтээсэhээ дээгүүр. Иимэ байдал экономико хүргэөлгэдэ hаад ушаруулдаг гээшэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар лэ салин хүлhэнэй ургалта хангажа болохо байна. Наhадааб гэхэдэ, ажалай түлөhэн хэмhээ үлүүгээр дээшэлүүлэгдэбэл, социалис обществын бүхы эрилтэ, ороной экономико хүргэөолгэ, национальна доходой ургалта хангажа шадагдахагүй гээшэ.

Үйлэдбэриин ниитэ продукциин хэмжээн ажалай бүтээсэhээ сүм дулдыдадаг байна. Тиимэhээ арадай ажахын бүхы hалбаринуудта ажалай бүтээсын ехээр дээшлэхэ бүри арад зоной байдал hуудал hайжаруулха арга хангагдаха ушартай.

Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха зорилгын шиидхэгдэжэ байhан мүнөө үедэ салин хүлhэнэй ургалтаhаа ажалай бүтээсэ булюу түргэнөөр дээшэлүүлхэ эрилтэ ехэ удха шанартай болоихой. Эдэ хоёрой хоорондохи тэнцүүрине зүбөөр тааралдуулха гээшэ совет арадай материальна болон духовно эрилтые дүүрэн hайнаар хангаха арга нүхэсэлнүүдэй гол хубинь болохо юм.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэл—1969 оной хугасаада Россин Федерациин ажалшад ниитэ үйлэдбэриин саашанхи хүргэлтэ хангажа шадаhан, арад зоной материальна байдал hайжаруулhан, культурыень дээшэлүүлhэн байна. РСФСР-эй промышленностьда ажалай бүтээсэ бүхы дээрээ 5 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада энэ ургалтань 25 процентдэ хүргэгдөө.

Буряадай АССР-эй промышленностине абажа хараха болоо hаа, 1966—69 онуудай туршада хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 8,8 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн, салин хүлhэнэй дунда эргын ургалта 6,3 процент болоhон байна.

Союзна мэдэлэй предприятинууд 1969 оной январь—ноябрь hаранууда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ ба салин хүлhэнэй ургалта хоёрой хоорондохи тэнцүүрине зүбөөр хангаhан байна. Гэбэшье зарим предприятинууд, нэрлэбэл, локомотив-вагон заhабарилгын завод, Галуута-Нуурай шахтоуправленни, Элхиин автозаhабарилгын завод, «Забайкаллес» комбинат иимэ гаараа байдал хангажа шадаагүй. Республикын мэдэлэй олонхи предприятинуудта салин хүлhэнэй ургалта ажалай бүтээсын хэмжээнhээ дээгүүр байшоо. Зарим предприятинуудта энэ илгаань 1—16 процент болонхой. Загарайн доломит малтадаг карьер, барилгын материалнуудай промышленностиин управленни, Улаан-Удын хирпичэсын завод, Улаан-Удын шэлэй завод, түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод, мяха-консервын комбинат, барилгын материалнуудай Татауровска комбинадта салин хүлhэнэй ургалта ажалай бүтээсын хэмжээе урилдажа ябана.

Республикымнай промышленностиин зарим предприятинуудта иимэ байдал ямар ушарhаа тохеолдоо гэхэдэ, hалбари хоорондын районно салин хүлhэнэй коэффициент, мүн урдань бага түлөhэ абадаг хүдэлмэришэдэй салин хүлhэн дээшэлүүлэгдэ. Мүн урмашуулгын гурим хубилагдаа, теэд ажалай техническэ нормо зарим газарта гуримшуулагдаагүй байhаар. Иимэ байдалые олон жэлэй туршада яашье тасажэ болохогүй гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа экономическа реформын гол шухала зорилгонуудтай яашье таарахагүй байна.

Түсэблэлгын шэнэ гуримай ёhоор ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари предприятинуудта дээрэhээ үгтэнэгүй. Предприятинууд түсэблэлгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын сагhаа ажалай бүтээсые салин хүлhэнэй ургалтаhаа булюугаар дээшэлүүлхэ уялгатай байhан. Экономическа урмашуулгын фондинууд хадаа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар абтаhан продукциин хэмжээнэй зэргээр байгуулагдаха ушартай.

Ажалай бүтээсэ ба салин хүлhэнэй хоорондоо хэр таараа байhаниинь кварталай, хахад жэлэй, юhэ hарын, жэлэй хүдэлмэриин бодото үрэ дүнгөөр хинан шалгагдаха зэргэтэй. Промышленна предприяти бүхэндэ ажалай бүтээсэ шууд дээшэлүүлхэ зорилгоор үйлэдбэриин арга боломжо гүйсэд hайнаар хэрэглэхэ, тусхай хэмжээ ябуулганууdые хараалан бэелүүлхэ шухала. Дээшэлхэдэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ элдэб арга боломжо бии гэбэл: шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэн, ондоошье хэмжээ ябуулга бэелүүлhэнэй ашаар ажалай гаргаша бага болгохо гээшэ ехэ удха шанартай. Хүдэлмэришэдэй «мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл hайжаруулан, түрүү онол арга хэрэглажэ, ажалай нормо дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Хамhабариин ажал оньhожоруулха, хүдэлмэришэдэй тоо үсоорүүлхэ, ажалгүй миин байха ушарые усадхаха гээшэ тон шухала.

Промышленна предприятинуудта хүдэлмэришэдэй нормоёо заатагүй дүүргэхэ эрхэ байдал хангаха арга бии. 1969 оной октябрь соо хэгдэhэн түсхай шэнжэлгэ юу харуулааб гэхэдэ, нормоёо дүүргэдэггүй хүдэлмэришэдэй 63 процентнь залуушуул, дүй дүршэлөөр бага хүнүүд байhан юм. hуурижаhан, дүй дүршэлөөр баян хүдэлмэришэдтэй болоhон лэ предприятинуудта ажалай нормо холо дүүргэгдэдэг. Харин хүдэлмэришэдэй олоор hэлгэгдэжэ байhан газарта нормын дүүргэгдэдэггүйнь мэдээжэ. Барилгын материалнуудай промышленностиин управленидэ, «Забайкаллес» комбинадта, шэлэй заводто хүдэлмэришэд олоор hэлгэгдэнэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ үшөө нэгэ онол арга юуб гэхэдэ, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхэ асуудал болоно. hүүлэй 10 жэлэй туршада хүдэлмэриин үдэр гэхэ ушар үсоорбэнье, ушөө ехэ байhан зандаа.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, техническэ талааараа баримталагдаhан нормо зохёохо, ажалай түлөөhэ гуримшуулха гээшэ мүнөө үеын гол эрилтэ мүн. Энэ эрилтые зүбөөр шиидхэед байhан предприятинуудай үйлэдбэриин аша үрэ ехэтэй байхань найдамтай.

Н. БУЯЕВА.
СССР-эй Науканнуудай академиин СО-гой Буряадай филиалай экономическа шэнжэлгэ хэхэ таhагай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Улаан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ завод В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн үдэрые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтахаяа тэмсэнэ. Энэ заводой механическа цехэй слесарь Никанор Семенович Титов габьяата ажалаараа шалгаржа, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Никанор Семенович алдарта үдэрэй урда тээ халаан бүриингөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. С. Титов.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

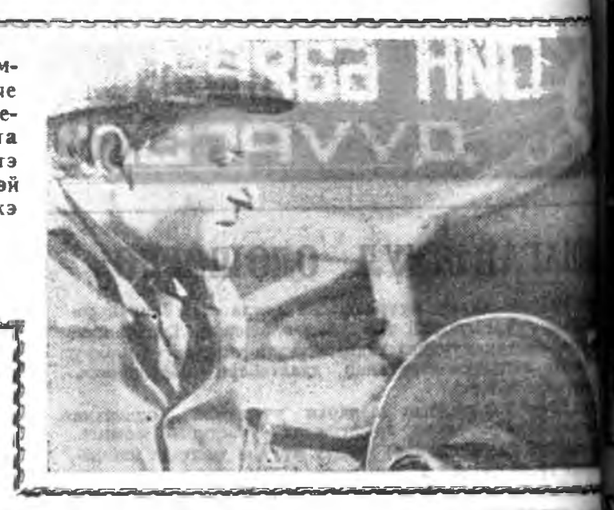

ҮНИНЭЙ КОММУНИСТ

Николай Александрович Алексеев тухай мүнөөнэй залуу үетэн мэдэнэгүй ёhотой. Энэ хүнэй ажабайдал нилээд hопирхолтой, В. И. Ленинэй эгээл дүтэ хүнүүдэй нэгэн, манай Бурядта хүдэлhэн хүн гээшэ.

1873 оной ноябриин 4-дэ Черниговскэ губерниин Глуховска уездэ коллежскэ советнигэй бүлэдэ Н. А. Алексеев түрөө hэн. Новгород-Северскэ гимназиг дүүргээ. Удаань Санкт-Петербургын университедтэ hуралсажа байтараа, 1892 ондо Сэрэгэй медицинскэ академидэ оробо.

Н. А. Алексеев үшөө гимназидa hуралсажа байхаhаа эхилээд революционно хүдэлмэридэ хабаадажа захалаа. Гимназидаа 4 жэлэй турша соо политическэ кружок эрхилээ hэн. Сэрэгэй медицинын академидэ hуралсажа байхадаа, 1893 ондо В. И. Ленинэй эрхилдэг «Хүдэлмэришэдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» гэжэ кружогто оробо. Энэ кружогтонь, хэнэйшье мэдэхээр, И. В. Бабушкин баhа ябалсаа hэмнай даа.

1898 оной эхеэр хаанга засаг Н. А. Алексеевые хиналтада абаа. Зургаа hара түрмэ бё сүлэгдэ байhанайнгаа удаа хилын саана тэрьедэн гарашаба. Лондон ошоhон хойноо өөрынгөө нүхэр, врач К. М. Тахтаревтой золгоо hэн. Энэ нүхэрэйнгөө үнэмшэлгөөр «Россин социал-демократуудай холбоондо» гэшүүн боложо абтаа. Энэнhээ хойно партиин зэргэдэ эгээл эдэбхитэй ажал ябуулгада хабаадагшадай нэгэн болоо бэлэй. 1902 оной апрель соо Лондондо Н. А. Алексеев Владимир Ильичтэй түрүүшынхеэ уулзаа hэн. «Искра» газетын редакцида Алексеев хүдэлдэсоо. В. И. Ленин Н. К. Крупскаятаяа Лондон hаяхан ерээд байгаа юм. Революционно хүдэлөөнэй гэшүүд—эмигрант ородуудай лекториуудэй бүлгэм эмхидхэлгэдэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Ород эмигрантнууд — элдэб партиин түлөөлэгшэд тэрэ ородуудай бүлгэмэй лекци, арсалдаануудта хабаададаг hэн.

Россин эмигрант-хүдэлмэришэдэй кружок Лондондо баhа эмхидхэгдээ. Энэ кружогой хэшээлдэ В. И. Ленин ходо элидхэл хэдэг, РСДРП-гэй программа тухай хөөрэжэ үгэдэг байгаа.

Н. А. Алексеев Лондондо В. И. Ленинэй ойро нилээд удаан саг соо хүдэлөө. Ильичтэй үдэр бүхэндэ уулзадаг, ородуудтай Надежда Константиновнагай нюусаар бэшэлсэхэ хэрэгтэнь туhалдаг hэн.

Лондондо удаан байха аргагүй, В. И. Ленинэй дурадхалаар Н. А. Алексеев Петербург бусажа, партийпа хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Партиин литература, ном хэблэхэ хэрэгые эрхилжэ захалаа юм.

Партийна хүдэлмэридөө даруулханхай, үүлөөшьегүй байдаг hаа, медицинээ шудалха, саашадаа hураха хүсэлөө гээдэггүй hэн.

Арбан жэл соо hурангүй байhаhаа, 1908 ондо Юрьевскэ университедтэ медициныи факультедэй 4-дэхи курсда абтаба. Хоёр жэлэй үнгэрхэдэ, энэ университедээ эрхимээр дүүргээ hэн.

Удаань залуу врач манай хизаар уруу эльгээгдэжэ, Түнхэндэ хүдэлhэн юм. Тэрэ үедэ Түнхэн тосхоной ямар байhые тухайлна ёhотойт. Алексеевэй даадаг больницада үбшэнтэнэй 10 орон бии байгаа. Забайкалидахи аргаламжын газарнуудай нэгэн гажэ тоото байхадаа болоо. Хамаг медицинын мэргэжэлые мэдэхэ, холо ойгуурхи буряад, ородуудые бүлтыень аргалха баатай болодог hэн. 1910—12 он багаар Н. А. Алексеев бурлад врач Андрей Тимофеевич Трубачеевтэй танилсаа hэн. Буряадай республикын тогтоогдоходо, Трубачеев элүүрые хамгаалгын эгээ түрүүшын наркомоор томилогдоhон юм. Революциин харгы зам шэлэhэн, Ленинтэй зэргэлжэ удаан хүдэлhэн хүн Трубачеевтэй хөөрэлдэхэдөө, политическэ асуудал дайрааргүй, харанхы, дарлагданги буряад арадай саашанхи хүби заяан тухай хэлсээгүй байгаа гажэ яажа болохоб.

Ажалшан арадые аргалха хэрэгые hайжаруулхын тула шадаха соогоо Алексеев оролдоо. 1912 ондо татагдаhан Эрхүүгэй губерниин хүдөөгэй врачнуудай суглаан дээрэ «Хүдөөгэй зондо хирургическа туhаламжа үзүүлхэ тухай» гэhэн элидхэл хээ hэн. Тэрэ үеын байдалай зэргээр энэ элидхэлынь ехэ зүрхэтэйгөөр хэлэгдэhэн hанамжа, дурадхалнуудтай байгаа.

Дэлхэйн нэгдэхи дайнай эхилхэдэ, хаанай сэрэгэй албанда татагдаа hэн. Октябриин революциин болотор Зүүн Сибириин сэрэгэй частьнуудта алба хэhэн юм. Совет засагай тогтохо үеэр Алексеев Эрхүү хотодо байба. Врач, большевик Н. А. Алексеев сэрэгэй госпитальдо хүдэлхынгөө хажуугаар революционно хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм.

1918 оной июльдэ сагаан гвардеецүүд интервентнүүд Эрхүүдэ Совет засаг унагааба. Сагаантаниие дэмжэдэг врачнууд госпитальдо Алексеевые хүдэлгэхэгүй гэжэ шиидхэбэри гаргаа. Одоошье тэрэниие хашажа, хаажа захаба.

Удаань хиналтада абтажа, Киренск сүлэгдөө. 1920 оной эхеэр Колчагай сэрэгэй дарагдахада, Алексеев сүлөөлэгдэжэ, политическэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ аргатай болоо hэн. Зүүн Сибирьтэ Совет засагые бэхижүүлхын тула удэр hуниие илгадгүй хүдэлөө. Киренскын Советүүдэй съездые түрүүлэгшэ, нютагай партийна эхин организацие толгойлоо hэн. В. И. Ленинэй дурадхалаар Н. А. Алексеевые Москва дуудуулаа hэн. Москвада Алексеев түрэнэй ба партийна органуудта харюусалгатай тушаалтай байhан, РКП(б)-гэй ИК-гай аппаратта, Коминтерндэ, Москвагай дээдэ hургуулинуудта партиин түүхэ, ленинизм заahан байха.

Гадна энэ дүлэтэ революционер 1900—1908 онуудай хугасаа соо К. Марксын, Ф. Энгельсын «Германидахи революци ба революцида эсэргүү ябадал», «Готско программын шүүмжэлэл» ба Л. Фейербахай «Хоёр үзэл бодол ба мүнхэ наhан» гэhэн зохёолнуудые оршуулаа юм.

В. И. Ленинэй дутын нүхэр байhандань, Ильичтэй удаан саг соо суглаа хүдэлhэнэйнь түлөө Алексеевые хүндэлнэбди, мүн эдир залуу наhандаа манай Буряад нютагта хүдэлжэ, арад зондо аша туhатайгаар алба хэhэнэйнь түлөө бидэ тэрэниие хүндэлхэ, дурдаха ёhотойбди.

Мүнөө тэрэ хүнгэн сарюун зандаа.

К. МАЛАНОВ,
хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директор.

Эд хэрэглэг...

эмхинүүдэй тоо...

ДАХИНАА ЮУНДЭ hУНГАГДААГ...

Хурамхаанай эд хэ... холбооной правленини... наhан түлөөлэгшэдэй хэ... лаан дээрэ нилээд хурэ... лэл долгэрбэ.

Ажалшадай эрилтэ эд... мууса хангана, кооперат... ри ашаг багатайгаар... худалдаа наймаа гүйлгэ... даабаряа дүүргэнэгүй гэ... ленинин хүдэлмэридэ... нууд урданьшье тэм... байhан. Тиибэшье хол... лени, тэрэнэй түрүүлэ... А. Малыгин тусхай тө... жэ, хүдэлмэреэ эрид hай... ха тодорхой хэмжээ абэ...

Үнгэрөөшэ жэлэй д... харабал, эд бараанай о... сэб дүүргэгдээгүй. Он... оруулхаар хараалагдаhан... бари бэелүүлэгдээгүй. ... хамта, хүдэлмэрилэгшэ... хүлhэн хэмhээ үлүүсэ т... кооперативна зөөри... хиhаа ехээр үригдhэн, ... лэгдэhэн байна.

Байгша оной түрүүш... hарын дүнгөөр эд хэрэ... эрилтэ мууса хангагдаа... ной мэдэлэй бүхы 60 м... hаа хорёод гараниинь эд... эрьесын талаар янзар... лиингаа түсэб дүүргэгдэ...

Эдэ бүхы дутагдалые... холбооной правленини... хидхэлэй, хиналта шалг... дэлмэриин hула дээрэ... гэжэ пайщигууд тон зүб... лээ. Наймаалагшадай дүй... сал-хүмүүжүүлгын х... мууса ябуулгадана. Энэ... гэршэлнэб гэхэдэ, арад... шухала хэрэгтэй эд б... маалга таhалдуулдаг, сов... даа наймаанай гурим... ушар үзэгдэнэ. Кооперат... бараа урдань үбэршэлэ... багатай хүнүүдтэ н... үрилтэ хоролтын улам... hон ябадал саашадаа б... сэшэгүй гэжэ суглаанда... шад эрилтэ табибад.

Худалдаа наймаанай... ажалшадай хэрэглэмжэ... наар хангаха тодорхой... ябуулганууdые хараалаг... ной правленине шэнээр... зуураа, пайщигуудай т... дэй хамтын суглаан н... лыгинине дахинаа дэб... Холбооной правленини... шээр А. М. Щербакова... Нүхэр Щербакова худ... маанай дээдэ эрдэмтэй... урда холбооной правлени... даа наймаанай таhагые... худэлжэ байhан залуу... бэрхэ эмхидхэгшэ, зон... тэй хүн. Пайщигуудай х... хяа найдабаринуудые ш... гаадhаhан правленини т... шэ болон гэшүүд амжа... дүүргэхэ байха гажэ эн...

Д. КОЛМА...

ФЕРМЭ, ГҮҮРТЭНҮҮД ДЭЭГҮҮР

— Удын совхоздо 14 лектор, 18 политинформатор, 13 агитатор хүдэлдэг, эдэ зоной хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ шухала,—гэжэ энэ совхозой парткомой секретарь Цыреминд Жигжитович Ширапдоржиев хөөрэнэ.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо гаргаhан партиин ЦК-гай Тезисүүдые шудалалгаар Удын совхоздо ехэхэн ажал ябуулагдаа. Удинскын дунда hургуулиин, Баруун-Хасууртайн найман жэлэй hургуулиин багшанар ажалшадай дунда Тезисүүдые ойлгуулха хэрэгтэ нилээд туhалаа.

Совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Р. Ринчинов, ахалагша зоотехник А. А. Урханов, Баруун-Хасууртайн найман жэлэй hургуулиин директор С. С. Урбанов, агроном-селекционер И. Б. Афанасьев, гурбадахи отделениин зоотехник В. Н. Баинов, нэгэдэхи отделение даагша Б. Д. Жамбалдоржиев, дунда hургуулиин багшанар М. Д. Иванов, Б. Ж. Жаргалов ба бусад хөөрэлдөөнүүдые hайнаар үнгэргэдэг. Тэдэнэр ехэнхидээ автоклубай агитбригадатай ябалсадаг юм.

Ябажа байдаг тусхай лекториин ажал ехэ. Эндэнь лектор, политинформатор ябалсадаг. Тэдэнэр малнадта ошоко, лекци, политинформаци үнгэргэнэ, кино харуулна, ном тараана, hэлгэнэ, наада табина, ханын газетэ гаргана.

— КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитацнин таhагай «Агитаторай блокиодто» үгтэhэн жэшээтэ темэнүүдээр гол түлөб хөөрэлдөө үнгэргэнэбди. Совхозой парком «Знание» бүлгэмэй гэшүүдтэй хамhажа, политинформаторнуудта зарим асуудалнуудые бэлдэжэ үгэдэг,—гэжэ парткомой секретарь хөөрэнэ.

Г. ХАГОЕВ.

Зүүн-Оронго гэжэ газарта үбэлжэдэг эхэ хонидой отарын ахалагша хонишон Жэмбэ Санжиевич Бимбаев хурьга абажа түлжүүлхэ, нооhо хайшалхаар хараалагдаhан түсэб, уялгаяа жэл бүри амжалтатайгаар бэелүүлдэг заншалтай. Мүнөөшье Жэмбэ Бимбаев абаhан уялгаяа дүүргэхэ дүтэлөө. Тэрэнэй харуулhалдаг отарада 522 эхэ хонид тоологдодог. hүүлэй мэдээнэй ёhоор, эндэ 490 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр тобиржуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой түрүү хонишон Ж. С. Бимбаев.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ДАЛЬБАРААНУУД

Шубуу үсхэбэрилдэг Хориин никубаторна станци гансашье аймаг дотороо бэшэ, мүн республика соогоо холуур суурханхай. Эндэхидэй тэнжээhэн дальбараануудые хуршэ Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай олохон ажахынууд худалдажа абадаг юм.

Мүнөө жэл дурсагдагша станциин хүдэлмэрилэгшэд 200 мянган дальбараа дэгжээхээр хараалаhан. Энэнь нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ. Гадна түс инкубаторна станциин шубуушад гансашье тахяагай дальбараануудые дэгжээгээд байхагүй, мүн өөhэдөө 30 мянга шахуу дальбараа август hара хүрэтэр тэнжээхэ юм.

hаяшаг эндэхид түрүүшынгээ зургаа мянган үндэгэ инкубаторта hуулгажа дараба.

А. ЧИМИТОВ.

АМЖАЛТА ОРОЛДОЛГОhОО ЭХИТЭЙ

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ

Ажалша бэрхэ, hайн хүн тухай hураг суу холуур тарадаг гэжэ тон зүб хэлсэдэг. Сэлгеэ Ярууна нютагтаа, бүхы республика дотороо үнинэй суутай болоhон хонишон Цыдын Дылгырович Бадмаев тухай дуулаагүй хүн хомор ёhотой. Тэрэнэй амжалтатай хүдэлмэри тухай радиогоор дамжуулагдаhан, газетэнүүдтэшье бэшэгдэhэн байха. Бүтээсэтэй hайн ажал хэзээдэшье мартагдадаггүй. Тэрэнэй дүй дүршэл олонхи хонишодто түhатай, хэрэгтэйшье болодог гээшэ.

Тиимэhээ энэ хонишоной дүй дүршэл тухай тобшохоноор хөөрэхэ хүсэл түрэнэ.

Цыдын Дылгырович Бадмаев hүүлэй долоо-найман жэлэй туршада зуун эхэ хонин бүриhөө 105—113 хүрэтэр хурьгадые абана. Хурьган бүхэниие 28—30 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэhээнь hалгаана. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай хүшэр хүндэ байгаашье hаа, зуун эхэ хонин бүриhөө 108 хурьгадые абажа, хонин бүхэнhөө 4,5 килограмм нооhо абаhан байна.

Иимэ ехэ амжалта зүндөө туйлагдана бэшэ, нилээд ехэ ажал хэгдэнэ, горитойхон ороллолго гаргаглана гээшэ.

— Цыдын Дылгырович, өөрынгөө ажалай дүй дүршэл тухай тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгыт даа,—гэжэ нэгэтэ уулзаад гуйбабди.

— Хөөрэжэрхихөөршье юун байгаадхиха hэм даа. Хонишон бүхэн хурьга абажал байдаг шуу. Гансал миниий hанахада, хурьганай гарам сасуунь эхыень хүхүүлхэ хэрэгтэй. Удаан хүхэнгүй байгаа hаа, хурьгад даараад, аманиинь зууража, hүүдэ хүхэжэ шадахаяа болишодог. Түрүүн хониной дэлэнгэй, хүхэнэй хажуугаархи нооhо хайшалжа, булсэн уhаар угаагаад аршадагбди. Энэ юундээ хэрэгтэйб гэхэдэ, дэлэнгайнь нооhон соо элдэб муухай юумэ байжа болохо. Хүхэжэ эхилхэдэнь, хурьганай хото руу нооhон ороод, хожомынь монсогойржо, хоолойень хаажашье болодог. Хүхүүлхэhээ урид хүхэнүүдыень хоёр-гурба дахин шобторжо, уурагайнь дээрэхи үдхые газар руу hаахада hайн. Хүхэнэйнь үзүүртэ элдэб шорой шохой, бактери өрөжо, хожомынь хурьгадай гэдэhэ дотор үбдэхөөжэ болохо ха юм. hая гараhан хурьгые hахижа байгаад, тэрэ удэр соонь хэды дахин хүхүүлээд байхатал, саашадаа түргэн бэежэжэ, хүнэй туhагүйгоор эхээ хүхэжэ hураг... юм,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Цыдын Дылгырович Бадмаевай отарын хонид гол түлэб нэгэ hара соол хурьгалжа дүүрэдэг. Хурьга абахыингаа урда тээ дүшэ-табин хаалганууdые бэлдэнэ. Тэрэнээ хониноийнгоо байрын тэг дундуур жэрытэр табидаг. Тиихэдээ хаалта бүхэнэй хоорондуур хүнэй ябаха заб-hар үлөөнэ. Түрэhэн хонидоо хурьгадтайнь хамта ондо ондоо хаалта руу оруулжа, хоёр-гурба хонуулаад, сакманууд болгожо илгадаг заншалтай. Сакман болгохын урда хурьгадай хүсэ шадал hайса шалгаха, үлбэр муушаг байгаа hаань, эхэтэйнь табазургаан хоног сүгтань байлгажа, эхыень hайнаар эдээлүүлдэг юм. Хурьгадай гараhаар долоо-найман хоногтой болохоhоо хойшо бүдүүн тэжээл эдюулжэ hургана.

Нүхэр Бадмаев саашань иигэжэ хөөрэнэ:

— Сакманай хажуу тээ нэгэ буланда хурьгадые эдеэлүүлхэ газар бэлдэдэг гээшэбди. Энэмнай ханаhаа холо байдаг. Ханада дүтэ байхадаа, хурьгад хэбтээд дороhоо хайруулжа, hалхи абажа болохо. Энэмнай ясли гэжэ нэрэтэй юм. Тэрээн соогоо үбhэ, набшаhа мүшэр үлгэдэг байнабди. Нарhанай шэлбүүhэ, холимол тэжээл, дабhа, мел гэхэ мэтые ходо байлганабди,—гэнэ.

Абаhан хурьгадаа тобир, сула hайнаар түлжүүлхэ, түргэн ехэ болгохо гээшэ тон харюусалгатай ажал. Зарим отаранууд түрүүшээр олон хурьгадые абабашье, hүүлэй hүүлдэ тэдэнээ олоор гарзалуулдаг. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, дүршэл багатай хонишод хурьгад гараал хадаа өөрөө удэр, хоног бүри түлжэхэ ёhотой гээд hанадаг.

Республикымнаи колхоз, совхозуудта мянгаад отаранууdай 500 гараниинь зуун эхэ хонин бүриhөө оройдоол 70—80 хурьгадые түлжүүлнэ. Энээнhээ үсоонишье хурьгадые түлжүүлhэн отаранууд бин.

— Энэ юун дээрэhээ болоно гээшэб, та юун гэжэ hананат?—гээд, Цыдып Дылгыровичhэ асуубабди.

— Хурьгадые ехэ болоо, ядахаяа болёо гээд муугаар эдеэлүүлбэл, харуулhалбал, саашадаа өөдэлхэшьегүй, байн байн муудаhаар, гарзалжа болохо. Үгышье hаа, эхэhээнь hалгаахада шэгнүүр багатай байха. Хурьгадай ехэ болохо бүринь лэ hайнаар эдеэлүүлхэ, зүбөөр харуулhалха хэрэгтэй. Тиихэдэ түргэн өөдэhдэг, дурбэ hара болоод эхэhээнь таhалхэда, томо хониной шэнээн болоод байдаг. Мүнөө жэлдэ гараhан хурьгадай заримынь хойто намартаа тус тустань 38 килограмм хүргэжэ түрэндэ тушааха аргатай болонобди,—гээд тэрэ хэлэнэ.

Энэ хонишоной түлжүүлhэн хурьгадые зундаа, намартаа hайнаар бэлшээгээд байхадань, жиирэтээл 38—40 килограмм болодог. Энээнhээ совхоз хэды ехэ олзо доход оруулна гээшэб. Хөөбээ хурьгадайнь жэжэ, муу байгаа hаань, тэдэниие намартаа, үбэлдөө, хабартаа тэжээхэ хэрэгтэй болохол. Энэ үе соо хэды ехэ үбhэ тэжээл, харуулhан хэрэгтэй гээшэб. Үшөө яажа ондо орохо hэм. Гарзалжашье магад. Хойто намарынь тэрэ түлгэнүүд январь соо гараhан хурьгадhаа улуу ехэ шэгнүүр татахашьегүйдөө болохо бшуу.

Зарим ажахынуудта хонид олоороо hубайрдаг байна. Энээнэй шалтагаан хадаа искусственна үрэжүүлгые хайша хэрэгээр хэhэнhээ болоно. Заабаринигаа ёhоор искусственна үрэжүүлгын пунктнууд душоо соо хүдэлхэ ёhотой. Тэрэй... гу, али үсөөн хоногто... hаань, хонид олон hубайрд... үгышье hаа, отондо ороо... бшуу.

Энээн тухай Цыдып Дылгы... баhал иигэжэ хөөрэнэ:

— Тарган хонидые ... удаа алдангуйгөөр хусын ... нартай үрөөр үрэжүүлэд... тобир hайн хонид заал hаа ... Теэд отарын хонид хуу ... жэ юун байхаб даа. Ти... олонхидынь эхирлахэл ёhо... дөө хонин гээшэмнай hуб... амитад шуу.

Яруунын совхозой түрүү... Цыдып Дылгырович Бадмаев... жэлэй ажал хүдэлмэриин дүй... иимэрхүү. Энээнhээ гадна, ... суттаа хүдэлдэг хонишо... оролдосотой шударгы ... абаха үедэ тэдэнэр үдэр, ... ээлжээгээр манажа хонодог.

Мүнөө жэлдэ Цыдып Д... отарынхид шэнэ зүhэг хоно... түрүүшынхеэ хурьгалуулжа... Даб дээрэ 400 гараи ... абаад, нэгэшье толгой г... түлжүүлнэ. Мүнөө жэлдэ ... хонин бүриhөө хурьга абаа... уялгаяа заабол дүүргэхэ ... найданабди.

Ц-Д. ДАМБА...

ЛЕНИНЭЙ ҺҮРГААЛААР, СОЦИАЛИЗМЫН ЗАМААР

„Социалис байгуулалта тухай Ленинэй һургаалай гүн удха шанартай, нүлөө ехэтэй байһыень гурбан түбиин олон оронуудай дүй дүршэл бүхы талаһаань гэршэлэн баталаа. Дэлхэйн социалис байгуулалта дотор интернациональна холбоо нэгэдэлэй бии болгогдоһон ушар уласхоорондын шэнэ түхэлэй харилсаанай ленинскэ гол ёһонуудай үнэн зүб байһые гэршэлээ. Социалис оронуудай политическэ болон экономическа бата жагсаалынь орон бүхэнэй хүсэ шадалые арьбадхажа, ниитын байдалые социалис ёһоор эмхидхэлгын булюу талые хүсэд дүүрэн ашаглаха арга олгоно.

(КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдһээ).

Антонин ЗАПОТОЦКИИН дурдалгаһаа

ИЛЬИЧ ТУХАЙ ДУРАСХААЛ

Нүхэр Владимир Ильич Ленинтэй нюур нюурааараа уулзахаһаа һураггүй урид тэрээн тухай мэдэхэ байгаа һэм. 1917 оной эсэс багаар Ленинэй нэрэ бүгэдэндэ мэдээжэ болоо бэлэй. Тэрээн тухай хаа хаанагүй хөөрэлдэдэг, бэшэдэг, бодомжолдог байһан. Теэд тиигэнгүй, Агууехэ Октябриин социалис революци тухай хөөрэлдэнгүй, бэшэнгүй, бодомжолонгүй байхын аргагүй байгаа бшуу.

Россида болоһон Октябриин революци «Бүхы дэлхэйе доһолгоо» һэн. Теэд Октябриин революциин толониие унтараахын аргагүй байгаа. Энэ толон бүдэхи һүлэмхи байдалые гэрэлтүүлээд, хүсэтэ шуурга үүсхээ бэлэй. «Революци, Ленин» гэһэн үгэнүүд бүхы дэлхэй дээгүүр зэдэлээ һэн. Эдэ үгэнүүд ангинуудые анги ангиарнь илгаруулан, дарлагдагшад ба дарлагшадые—пролетариат ба буржуазие баррикадын хоёр тээгүүр хубаарилан табидаг байгаа.

Гэдэргээ сухаришагүй эдэ үйлэ хэрэгүүд хүдэлмэришэн ангиин болон бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэ юу хэлтэгэ? гэһэн түүхэтэ зорилго табиһан юм.

Революци ба Ленинтэй хамта ябаха гү, али хуушан капиталис дэлхэйтэй ба урбагшадтай хамта ябаха гү?

Дайнай фронтнууд бута һүрөө. Солдадууд оуу шуугаа хаяжа, бэе бэеэ алалсахаяа болижо, аха дүү шэнгээр талархалсадаг болоо. Дэлхэйн империалис дайн дүүрэбэ. Олон зуун жэлдэ тогтонижоһон империнүүд, ехэ ехэ үрэнүүд бутаран һалаба. Австро-Венгриин империшье һандаран бутарба. Тэрэнэй орондо шэнэ үрэнүүд, газар нютагууд бии болоо. Манай арад баһал хэдэн зуун жэлэй богоолшолгые үгы хээ, тиигээд бэеэ даанхай Чехословакиин Республика мүндэлөе бэлэй.

Зүгөөр республика бии болобошье, революциин хүгжэлтэ дүүрэгдүй байгаа. Дарлагдагшад үлөө, дарлагшадые үлөө. Олониитэ хүдэлмэришэд оата организаци ооһаһаар лэ байгуулаа, тиигээд шэнэ Чехословакиин гүрэн дотор социал-демократи шидхэхы баримта болоно.

Тэрэнэй үмэнэ юу хэхэб? гэһэн асуудал тобоойн гараһан. Социалис революци ба Ленинтэй хамта жагсаха гү, али хуушан капиталис дэлхэйтэй ба урбагшадтай хамта ябаха гү? Чехословакиин социал-демократиин дунда энэ асуудалаар шанга тэмсэл дэлгэрэн юм. Оппортунис хүтэлбэридэ эсэргүү бүлэг бии болоо һэн. 1920 ондо энэ бүлэг III Коммунис Интернационалай Москвада болоһон II конгресстэ делегадуудые эльгээбэ. Делегацида оишье—Кладнын шахтёрнууд ба металлургнуудай делегат болоҗо ороо һэм.

Тиигэжэ би анха түрүүн Совет Росси ерэһэн хүм. Агууехэ Октябриин социалис революциин ородото үрэ дүнгүүдтэй, социализм баигуулха замдаа оронойнь хэжэ ойлгаһан түрүүшын алхамуудтай танилсаха арга боломжотон байгааб. Владимир Ильич Ленинтэй уулзаха, нюур нюурааараа танилсаха арга боломжотон байгааб.

Советскэ Союз анха түрүүн ошоһон, нүхэр Ленинтэй уулзаһан тухайгаа би хэдэн статьянуудые, дурдалгануудые бэшээ һэм. Минии һанал ородолни түрүүшын бэшэг соо үлэмжэ паинаар харуулагданхай. Энэ бэшэгые Кладнын шахтёрнууд, металлургнуудта 1920 оной июль һарада эльгээгээ һэм. Тэрэнээ эндэ дурдахамни.

«Дайнай һүүлээрхи, Октябриин һүүлээрхи Москва минии сэдьхэлдэ мартагдашагүйгөөр хадуургаа. Һандарал, тулюур туйган байдал, хабтагайгаар хадаатай хахархай шэлтэй витринэнүүд, эмхи тэгримгүй транспорт, хэлхеэ холбоон үзэгдэнэ, ехэнхидээ зайн гал, түлишэ түлеэншье байхагүй юм.

А. Запотоцкий (1884—1957 онууд)—Чехословакиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша. 1948 онлоо 1953 он болотор Чехословакиин правительствын премьер-министр байһан. 1953 онһоо — наһа баратараа—республикын президент.

Зүгөөр ажалша Москва ажаллаһаар. Тэсэбэритэй бишыхан шоргоолзон мэтэ, хүнүүд һандархай гэрнүүдэй хажуугаар хахалдаһа зомгооһо бэдэрнэ, заримашуул таг хэхэсэ хабтагай, хуушарлан хадааһашье бэдэрнэ. Тиигэжэ бэдэрхыень хаража байхадаа, эдэ хүн зоной ажаһууха туйлай ехэ эрмэлзэлтэй байһыень ойлгохоор даа. Дайнай болон революциин һүүлээрхи жэлнүүдтэ хүнүүдэй тэсэжэ гараһан али бүхы зоболон гасалангай, аюулай ба туйлдаа хүрэһэнэй һүүлээр дахинаа ажаһууха эрмэлзэлтэй байһаниинь элирнэ.

Ажабайдал үшөө урдамнай гэһэн бата этигэл: мүнөө дээрээ ехэл муу һуугдаашье һаань, ажаһууха хэрэгтэй гэһэн бата этигэл хадаа, минии һанаашаар, бүхы социалис байгуулалтын түрүүшын үндэһэ һууринь болоно.

Нүхэр Ленинтэй анха түрүүн уулзаһанаа би хэзээдэшье мартахагүйб. Конгрессэй заседаниин болоҗо байһан Кремлиин залай трибунын табсан дээрэ юрын лэ нэгэ хүн һуугаа һэн. Тиихэдээ үбдэг дээрээ блокнодоо таблад, тэмдэглэлнүүдые хэжэ пуугаа бэлэй. Юрын лэ хүн. Хүнүүдһээ илгаруулмаар бэшэ. Зүгөөр энэ юрын хүмнэн хүн түрэлтэнэй түүхые шэнэ замаар шэглүүлнэ ошуу. Тэрэнэй хажууда, тэрэнэй ара талада олон түмэн оаһал юрын лэ хүнүүд жагсана. Эдэ юрын лэ ажалшад хүн түрэлтэнэй түүхэтэ хүгжэлтэдэ шэнэ шэглэл үгөө гэжэ баруун оронуудай «юрын бэшэ» хүнүүд хайшан гээд этигэхэ гээшэб? Түүхэ гээшэ зогсодоггүй. Тэрэ хадаа юрын хүнүүдтэ юрэ бүсын зорилгонуудые табина. Харин «юрын бэшэ» хүнүүд юрын лэ зүйлнүүдые ехэл дуратайгаар, ехэл оло дахин огто обёордоггүй байха юм. Тэдэнэр эмхигүй олон түмэнһөө бэеэ дээгүүр абахые оролдоно бшуу. Тэдэнэр «үлэмжэ һайн болоосоролтой» һэн тула энэ һандаралай тооһо шандаруу сэбэрлэжэ, бэеэ бузарлаха дурагүй. Харин юрын хүнүүд энэ ажаллаа жэрхэнэгүй. Ажал хэхэ мэдэрэл оа журам дээшэлүүлхэ хэрэгтэй сагай болоходо Ленин бусад һайн дуратаншуулай бригадануудтай хамта субботнигто хаваадалсана.

Бидэ, конгрессэй делегадууд, бултадаа тэрээнтэй суг хамта яоалсанабди».

Социалис революци, Советскэ Союз, Ленин тухай минии түрүүшын һанал ородолнуудынмэ байгаал даа.

Хэдэн арбаад жэлэй үнгэрөөд байхада эдэ һанал бодолнуудни хуоилаагүй. Һүүлээрхи оухы үйлэ хэрэгүүд эдэ һанал бодолнуудаймни зүб байһаниие вататхаа бэлэй.

Энэ һанамжамни Ленинтэй уулзаһанай, Москвагай Кремльдэхи тэрэнэй кабинет соо хөөрэлдэнэнэй һүүлээр бүришье батажаа бэлэй.

Ленин олон юумэ асуугаад, тэрэ дары тэрээндээ хариусаха юм. Тобшохоноор, ойлгосотойгоор хариусаха. Хэнэн тобшололнуудынь тодо һоноршье.

Тиигэһээр профсоюзууд тухай хөөрэлдэбэбди.

— Профсоюзуудтнай хэр байнаб?—гээд Ленин асууба.— Баруун оронуудта тэдэшни ехэ хүсэтэй. Танайда ямар бэ? Бата нэгэдэлтэй гү? Үгы! Ямар профсоюзууд эгээл хүсэтэйб? Танайхи, социал-демократическа гү? Тэдэнние хэн хүтэлбэрилнэб? Ехэнхидээ баруунай үзэл баримталагшад. Энэ хадаа ехэл алдуу, танай һула талань гээшэ. Танда профсоюзууд элитэ үүргэ дүүргэдэг болохо, тэдэнние тоонгүй байжа болохогүй. Профсоюзай хүдэлөөнэй дэмжэлгэгүйгөөр ямаршье революционно хүдэлөөн дэлгэржэ шадахагүй. Профсоюзуудай бата нэгэдэлтэй байха туша уряа гаргаа һаатнай һайн байгаа бэлэй.

Бэеэ даанхай зүүнэй үзэлтэй профсоюзуудые байгуулха хүсэлэл танда бии гү? Иимэ юумэ бү хаэрэйгты! Революционно политическэ парти гээшэмнай тад ондоо хэрэг ха юм. Тэндэ партиин нангин нэгэдэлые сахиха, оппортунистнуудые намнаха хэрэгтэй бшуу. Профсоюзуудта ондоо ааб даа —тэдэнэр бата нэгэдэлтэй байха зэргэтэй. Тэдэнэй дунда зүб революционно тактика бэелүүлхэ шухала. Харин профсоюзай нэгэдэлые бутарган һалгаха бэшэ, наринаар сахиха хэрэгтэй.

Профсоюзай хүдэлөөнэй бата нэгэдэл тухай Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдые хэтэ мүнхэдөө мартахагүйгөөр хадуужа абааб. Чехословакиин Коммунис парти байгуулха үедэ энэ лозунг тушаа ехэ арсалдаан, тэмсэл болоһон юм. Олон алдуу гаргаһаан, профсоюзуудай нэгэдэлые аршалан хамгаалха ленинскэ зүб гол ёһонһоо хадуургаһаан байгаа. Теэд һүүлэй нүүлдэ энэ гол ёһон зүб байжа, илажа гараа һэн.

Тэрэшэлэн социалистнуудай нэгэдэл тухай асуудалаар баһал нимэ юумэн үзэгдөө һэн. Коминтернын конгресс дээрэ энэ асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй.

Ленинизмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ манай Чехословакиин Коммунис парти орон дотороо социализм байгуулха зуураа, уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгые, пролетарска интернационализмые үндэрөөр сэгнэдэг, социалис лагериин бата нэгэдэлтэй байхын түлөө оролдодог юм.

«Бүхы оронуудай пролетариат, нэгэдэгтын» гэһэн Марксын үряада үнэн сэхэ байха зуураа, ондэ ленинизмдэ үнэн сэхэ байдагоди. Тиимэһээ Советскэ Союзтан байгуулһан эбдэршэгүй харилсаа холбоондоо, хани барисаандаа үнэн сэхэбди. Советскэ Союзай Коммунис партиие, тэрэнэй марксистско-ленинскэ гол ёһонуудые, хэдэн арбаад жэл соо социализм байгуулхэ үедэ бии болоһон дүй дүршэлые социализм байгуулгын гол үльгэр жэшээ гэжэ бидэ тоолоноби. Тиихэ зуураа, өөһэдынгөө ороной эрхэ байдал болон эрилтэнүүдые хараахаа огто гарганагүйбди, тэрэшэлэн дотоодын байгууламжанаа дулдыдангүй бүхы оронуудай эбэй ёһоор зэргэ оршохо асуудалые хараахаа огто табинагүйбди.

Владимир Ильичтэй уулзаһан уулзалганууд тухай дурдахадамни, хэдэн арбаад жэлэй үнгэрөөшье һаань, намда мүнөөшье томо хонхын хаа хаанагүй эли тодоор зэдэлжэ байһан абяан шэнгээр Ленинэй буруушаашагүй үнэн зүб хэрэг соностонол.

Ленин наһа бараа, ленинизм хэтэдээ мүнхэ!

(АПН).

ПРАГАДАХИ В. И. ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙ. Энэ байшан соо РСДРП-гэй түүхэтэ Пражска конференци 1912 ондо болоһон юм.

ТАСС-ай фотохронико.

БОЛГАР ПАСПОРТААР...

БЭЕЭ НЮУЖА тэрьдэһэн олонхи ородууд — «Освобождение труда» гэжэ бүлэгэй гэшүүд паспортгүйгөөр Швейцарида ажаһуудаг һэн. Ушарынь гэхэдэ, тэдэнэр Россиһаа нюусаар гаража ошоһон байгаа бшуу. Тэрэ үедэ Швейцариин засагаархид хари зониие балай ехээр шалгадаггүй байһан.

1900 ондо сүлэлгэһөө табигдаһан В. И. Ленин Женевэ ерэбэ. Баһал паспортгүй һэн. Хилын саана «Искра» газетын хэблэгдэжэ эхилхэдэ, тэрэнэй редакциинхид бэеэ нюужа ябахын тула нэгэ ороноо нүгөөдэ ороондо саг үргэлжэ нүүжэ ошодог байба. Харин зарим революционернүүд нюуса далдагүйгөөр ажаллаха баатай болоо' һэн. Хари гүрэнүүдтэ байдаг хаанта засагай посольствонуудта хандажа, ород паспорт абаха арга байгаагүй. Тиимэһээ революционернүүд хуурмаг документ хэрэглэхэ баатай болоһон юм. Эндэ болгар документнүүдые хэрэглэбэл, эгээл тааруу байба: хэлэнүүдынь, мүн нэрэ обогуудынь дүтэрхы ха юм.

Варна городто байһан элитэ болгар революционер Георгий Бакаловтай Г. В. Плеханов һайн танил байжа, нэгэ хэды болгар паспортнуудые эльгээхыень захиһан байгаа. Дүрсэнүүдыень хубилгаа гээд, эдэ паспортнуудые ород социал-демократууд хэрэглэхэ ха юм. Хани нүхэдэйнгөө туһламжаар Бакалов Варнада бурьялма ажал ябуулга хэжэ эхилээ бэлэй. Удангүй ородой бүлэг революционернүүд хари гүрэн ошоһон алба хаагшадай, студентнэрэй яһала олон паспорттай болоод байба. Ород нүхэдтөө туһалхын тула зарим болгар социал-демократууд өөһэдтөө гэжэ хари гүрэн ошохо паспорт зорюута бэшүүлдэг һэн.

Энэ хүдэлмэринь ехэл нюусаар хэгдэдэг байгаа. Яахадааб гэхэдэ, Бакалов ба тэрэнэй ханинарай хойноһоо мүрдэдэг һэм шуу. Бакаловай бэшэһэн дурдалгануудай ёһоор, революционернүүд яагаашье һаа Швейцарируу «хэдэн арбаад паспорт» ябуулжа шадаһан юм. Эдэ паспортнуудынь абаһаар лэ хэрэглэгдээ бэлэй.

1901 ондо ородой элитэ революционер эхэнэр Вера Засулич гэгшэ Велика Димитровагай нэрэ дээрэ бэшүүлэгдэһэн болгар паспорттай байһан. Харин «Искра» газетын секретарь Инна Гермогеновна Смидович болгар паспортынгаа ёһоор Динка гэжэ нэрэтэй байгаа. Варнаһаа эльгээгдэһэн паспортнуудаар бусадшье социал-демократууд хангагдаһан юм.

1901 оной апрель һарада «Искра» газетын секретарыар Мюнхен ерэһэн Надежда Константиновна Крупская хүдэлжэ эхилбэ. Ульяновтанай бүлын бууһан шэнэ байрын эзэндэ болгар эрхэтэн Стойко Иордановай паспорт үнэмшэлэгдөө һэн. Иорданов гээшэнь мэргэжэлээрээ врач, Котел городто түрэһэн, Варнада ажаһуудаг хүн гэжэ тэндэнь бэшээтэй байба. Паспортдань бэшэжэ оруулагдаһан хани нүхэрынь Марица гэжэ нэрэтэй һэн. «Искрын» редакциин нүүжэ ошоһон Женевэ ба Лондондо Ленин энэл паспортаараа ябадаг байгаа. Иорданов гэһэн нюуса нэрээр РСДРП-гэй II съезддэ Брюссель ба Лондон ошоһон.

Өөһэдынь «эмхидхэһэн» паспортнуудай нэгыень пролетарска революциин вождь хэрэглэдэг байгаа гэжэ Варнадахи нүхэд ородоо мэдэгдэгүй байһан. Өөрынь эльгээһэн документ тээр Ленин ажаһуудаг байгаа гэжэ 1929 ондо СССР-тэ ерэхэдээ Георгий Бакалов мэдэһэн гэхэ. Иорданов гээшэ хэн байгаа балэй гэжэ тэрэ ородоо һанажа ядаһан юм.

Болгариин түүхэшэд-марксистнууд һүүлэй үедэ шэнэ шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна. Бакалов энэ врачые ородоо мэдэхэшьегүй байһан, яахадааб гэхэдэ, 1890 ондо наһа бараһан гэжэ шэнжэлгэнүүдэй һүүлээр элирээ бшуу. Харин Бакалов 1897 ондо Варнада нүүжэ ерэһэн байха юм.

Стойко Иорданов 1843 ондо Котел городой юһэн үхибүүтэй айлай бүлэдэ түрэһэн. Аха дүүнэртээе хамта юрын лэ сэмбэ нэхэдэг байһан. Һүүлээрнь Бухарест ошоо һэн. Һургуули һударшьегүй һаа, номдо шуналтай бэрхэ байгаа. Румынида байхадаа Парижда ошожо һурахын тула гүрэнэй стипенди абадаг байһан юм. Тиигээд 1868 ондо медицинын факультет дүүргээ һэн. Оттоманай дарлалтаһаа Болгариин сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр Шумен городто, удаань Варнада сэрэгэй врачаар хүдэлһэн.

Стойко Иордановые — тон бэрхэшээлтэй үедэ нюусаар хүдэлхэдэнь В. И. Лениндэ нэрээрээ туһалһан хүниие—Димитров ба Бакаловай хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэд, Болгариин коммунистнууд баяр баясхалантайгаар дурдажал байдаг.

Петко КИТИПОВ,
болгар журналист.
(АПН—«София право»).
София.

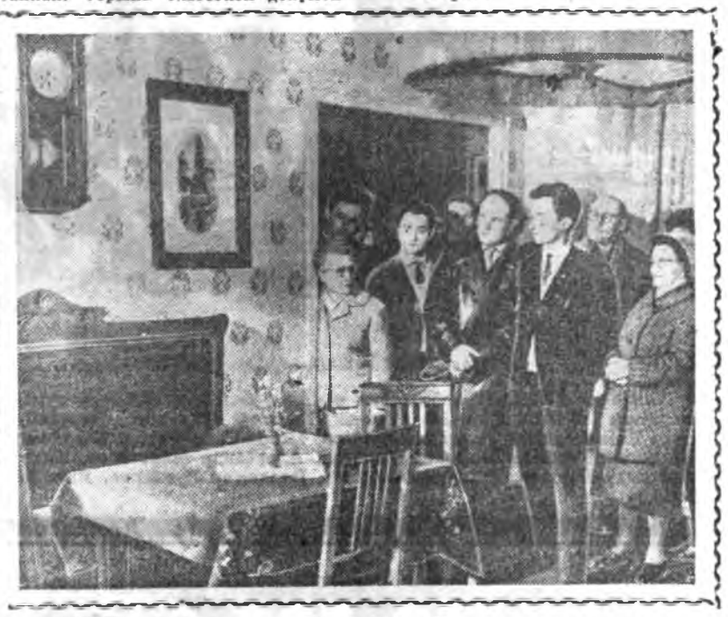

ГДР. Лейпцигтэхи В. И. Ленинэй музей соо 1914 оной эхээр хоёр недели шахуу соо Владимир Ильичэй нюусаар байһан комнатые музейдэ ерэгшэд ехэтэ һонирхон харана.

АДН—ТАСС-ай фото.

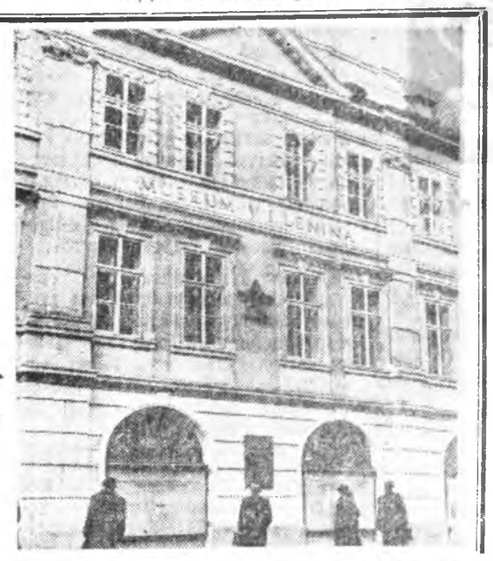

ХАРИИН АЙЛШАДАЙ ҺАНАМЖАНУУД

В. И. Ленин тухай фильмүүд Москвада болоһон уласхоорондын VI кинофестивалиин үедэ харин айлшадые ехэтэ һонирхуулһан байгаа. Мүнөө элитэ режиссёрнуудай, актёрнуудай, ниитын ажал ябуулагшадай һанамжануудые Һониной хэблэлэй агентство уншагшадай анхаралда дурадхана.

Профессор ГЕОРГИУ (Румыни):

«МОСКВАГАЙ VI КИНОФЕСТИВАЛЬ ДЭЭРЭ «ЛЕНИН ТУХАЙ ФИЛЬМҮҮДЭЙ» ХАРУУЛАГДАҺАНИИНЬ МАША ҺАЙН. ХАРАЛГЫН ТҮСЭБ ЕХЭ БОЛГООМЖОТОЙГООР ТАБИГДАНХАЙ БАЙБА. ЛЕНИН — ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭХИ АГУУЕХЭ ХҮН. ТЭРЭЭН ТУХАЙ ФИЛЬМҮҮДЫЕ ЭЛИТЭ ЕХЭ КИНЕМАТОГРАФИСТНУУДАЙ БУУЛГАҺАНИИНЬ ГАЙХАЛТАЙ БЭШЭ».

Режиссёр МАРШАЛЕК (Польшо):

«ЛЕНИН ТУХАЙ ФИЛЬМҮҮДЫЕ ФЕСТИВАЛЬ ДЭЭРЭ ХАРУУЛҺАНИИНЬ ХЭЛЭШЭГҮЙ ЕХЭ ТУҺАТАЙ ГЭЖЭ ТООЛОНОБ. В. И. ЛЕНИНЭЙ АМИДЫ БАЙХАДА БУУЛГАГДАҺАН ЛЕНТЭНҮҮД ИЛАНГАЯА ҮНЭТЭЙ СЭНТЭЙ ГЭЖЭ НАМДА ҺАНАГДАНА.

«АМИДЫ ЛЕНИН» ГЭҺЭН ФИЛЬМ УГАА ҺОНИРХОЛТОЙ. ЭЙЗЕНШТЕЙНЭЙ БУУЛГАҺАН «ОКТЯБРЬ» ГЭЖЭ ФИЛЬМ МАРТАГДАШАГҮЙ».

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша Н. И. Осеневэй («Польшо, Поронино 1913—1914 онуудта В. И. Ленинэй ажаһууһан гэр»).

ТАСС ай фотохронико.

„ЛЕНИН ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БИДЭНТЭЙ“

Бронзоор шудхаһан Владимир Ильичэй тийлай ехэ дүрсэ Татрын үндэр хадануудай мүнгэлиг саһан оройн туяада эли тодоор харагдадаг. Энэ дүрсые Поронинодохи В. И. Ленинэй музейдэ Ленинградай хүдэлмэришэд бэлэглээ һэн. Хүшөөгэй табсан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта үнгын сэсэгүүд табяатай байдаг. Польшын ажалшад агууехэ Ленинэй образые нарин нанзинаар мунхэлэн сахидаг. Мүнөө уласхоорондын пролетариадай вождиин түрэһөөр 100 жэлэй ойн урда тээхэнэ хэдэн арбаад мянган хүнүүд эндэ ерэнэд. Варшавын ба Москвагай, Лодзиин ба Ленинградай, Прагын ба Софиин, Лондоной ба Парижай, дэлхэйн хэдэн арбаад бусад городуудай түлөөлэгшэд дурасхаалай дэбтэр соо хани халуун, үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые бэшэнэн байха юм. Һүүлшын табан жэлэй турша соо Порониной музейдэ гурба миллион үлүүтэй хүнүүд ороо хараһан байна. «Агууехэ Ленинэй хүдэлдэг байһан шэрдэгдэзгүй модон хананууудтай өөдэгүй орсогорхон комнато харахадаа, наһаһан бодоһоноо мэдүүлхын тула үгэ хүүр оложо ядахаш»,—гээд Варшавада хүдэлдэг врач А. Мрозовская бэшэнэ. Краков шадар оршодог Нова Гутын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай бүлэг хүдэлмэришэд тобшохоноор, тодо һонороор шигээжэ бэшээ: «Ленин хэзээдэшье бидэнтэй».

«Гураль» бүхэн—Польшын Татрын хүн бүхэн Ильич тухай дуде сээжээр мэдэдэг юм.

Эндэхи хүн бүхэн 1912—1914 онуудта В. И. Ленинэй Польшодо байхадаа ябаһан газарнуудые омогорхон харуулха байха.

— Эндэ, Поронецэй эрьедэ, Владимир Ильич гартаа ном барлад ходо һуугша һэн.

— Галицова Грапа гэжэ хада дээрэһээ Татрын мүнгэлиг сагаан оройнуудые хараха дуратай байгаа.

— Энээхэн зүргэхэнөөр Порониной почто хүрэтэр үдэр бүри ябагаар ошогшо һэн. Энээгүүр велосипедтэ һуугаад Закопане ошодог бэлэй...

Польшодо олон жэлдэ хүдэлхэдөө, Ленинские мэдэхэ, тэрээнтэй хөөрэлдэһэн гү, али Ленинэй документнүүдые бэдэрэлсэһэн хүнүүдтэй оло дахин уулзаа һэм.

Жэшээлхэдэ, Мечислав Радкевичтэй уулзаһанаа мартагшагүйб. Энэ эхэнэр үбгэнтээ хамта Порониной почтодо хүдэлдэг байгаа.

— Ленинские би һайн һананаб,—гээд М. Радкевич хөөрөө һэн.—Россиһаа ба Франциһаа, Женевэһээ ба Берлиниһээ Ульяновай нэрэ дээрэ аргагүй олон бэшэг, газетэнүүд, номууд ерэдэг байгаа. Ульянов—агууехэ революционер гэжэ Польшын мэдээжэ поэт Ян Каспровичһоо хожомынь мэдээ бэлэйб. Порониной почтодо Ленин гансаараа, һамгантаяа гү, али нүхэдтэеэ ерэгшэ һэн. Заримдаа велосипедээршье ерэхэ. Бэшэг абахадаа, тэрэнээ абаһаар лэ задалдаг байгаа. Гэрһээ гараад, ойро газаагуур хэбтэһэн модон дээрэ һуугаад, анхаралтайгаар уншадаг байһан. Тэрэ хэзээ бүхэндэ хүхюутэй, анхаралтай, сэхэ сэбэр ябаха, заримдаа шоглоодшье абаха...

— Краков ба Поронинодо Ленинэй орхиһон библиотекын хуби заяан хайшааб?—гээд, Генрих Добровольскидо, Краковай гүрэнэй воеводско архивай директортэ хандабаб.

— 1918 оной дүүрэхэ багта засагаархинай заабаряар Порониной жандармууд В. И. Ленинэй байрлаһан гэр соохи олон тоото номуудые, брошюрануудые, газетэнүүдые, обоо-хүбөө бэшэгүүдые, документнүүд, статьянуудтай папкануудые бэшэжэ абаһан байгаа,— гэжэ энэ түүхэшэн хөөрэнэ.—Новый Таргсахи полициин комиссар байһан Беднарскиин мэдүүлһэнэй ёһоор, бүхы материалнуудынь дүн хамта тонно шахуу татаһан юм.

1953 оной эсэс багаар Ильичэй Поронинодо, Краковта байһан архивай горитой материал олдоо гэжэ Г. Добровольский дурдана. Бүхыдөө 2.400 хуудаһан, тэрэ тоодо Ленинэй 200 хуудаһан гар бэшэг олдоо Польшодо үгы болоһон Ленинэй документнүүдые ПОРП-гэй ЦК мүнөө ородосотой нэтэрүүгээр бэдэржэ байнхай.

— Агууехэ вождиин нэрэтэй холбоотой бүхы юумэнүүдые бидэ бага багаршье һаань суглуулжа, хадагалжа байдагбди,— гэжэ Краковай музейн директор Эугениуш Галицкий онсолон тэмдэглэнэ.—Ленин хэзээдэшье бидэнтэй. Манай ороной ажалшад агууехэ Ленин тухай дурасхаалые арюун нанзинаар сахидаг.

В. КУЗНЕЦОВ.

Краков—Варшава—Москва.

ШЭНЭ ТАРГ (ПНР). Түрмэ байһан байшан соо долоодохи камера. Австриин засагаархидаар арестовалагдаһан В. И. Ленин 1914 оной августын 8-һаа 19 хүрэтэр эндэ байһан юм.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ЭРХИМ СПОРТСМЕНҮҮД ТУХАЙ

ДАБААНАЙ ОРОЙ УРЯАЛНА

МАНАЙ ТУРААСГАЙДА бэрхээр шатар наададаг гурбан хүгшэд бии юм һэн. Тэдэнэр ехэнхидээ манай Мухиниса нагасында суглардаг бэлэй. Үдэшэлэн тээ гүйжэ ошоходошни тулалдаан түлэг дундаа байха. Тосхоной баруун захада һуудаг Холхойн Муханса хүгшэн зэргэлжэ һуудаг Ламажаб эхайханай хүгшэнтэй урдаһаа харанхай нагасын уран гараараа дархалһан хуһан шатараар наадажа һууха.

Энэ үедэ нагаса эжы арбан табанай һарын зэргэ шэрэм хара сковородаагаараа дүүрэтэр хартаабха шаража, томо гэгшын улаан зэд гүсөөрөө дүүрэтэр шара улаан сай шанажа абаад, наадажа һууһан хоёр хүгшэдэй наана ябаган шэрээ дээрэ табихал даа. Тингээд бултааран сайгаа уужа, хоол барижа байгаад наадаха.

Нагаса хүгшэнэйнгөө урдаһаа юумэ болонгүй шүүгдэшэхэ. Тинхэдээ сухалынь хүрэдэг һэн. Ламажаб ахайханай хүгшэн Холхойнгоо хүгшэндэ динлдэхэ. Баһал дураа гутаха, Нагасын хүгшэн Холхойн хүгшэн хоёр наадахадаа өхэл удаан һуудаг бэлэй. Тэн тэрээ наададаг һэн хаш. Хороо малталсаха.

Мүнөө һанзхадам эдэ хүгшэд бэрхээр лэ наададаг зон байгаа. Энээгэрэй бодоходо, манай буряад зон хэр үгһаа хойшо шатар наада һайхашаадаг, энэ нааданда бэрхэ үбгэд, хүгшэд нютаг бүхэндэ олон байдаг байгаа гэшэ бээ. Харин барга сагта тэдэнэр «Буруугай бэлшээриһээ» гаража, залуудаа бэлиг шадабаряа холо ойгуур харуулха аргагүй байгаа бшуу. Харин мүнөө сагта иимэ арга боломжо захагүй байна. Энээнние иимэ баримта гэршэлнэ:

БУРЯАДАЙ эрхим шатарша эхэнэр Лубсама Гармаевагай нэрые дуулаагүй зон республика соомнай хомор байха. Энэншье гайхалгүй. Гэбэшье тэрээнэй хайшан гээд шатаршан болоһые, туйлаһан амжалтануудыень мэдэхэгүй зон олон хаш.

Бүри үхибүүн ябахадаа Лубсама шатарай бодонуудай мүр мэдэхэ болоһон. Харин хожом болоһон хойно шатар һайнаар наадажа эхилээ. Энэ ушар туһатайшье байжа болоо. Юундэб гэхэдэ, Лубсама Гармаева олон жэлдэ хүнгэн атлетикэ, велосипед, сана гэхэ мэтээр бээ һориһон, хэдэн дахин республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Иигэжэ «халуун шулуу долёоһониннь», мүрысөөнэй унги удха мэдэхэ болоһониннь, хожомоо шатар наадахадань айхабтар туһалаа ха юм.

Тэрэнэй шатаршан бололгодо нэгэ иимэ үнэн туһалһан байна. 1954 оной [illegible] манай Улаан-Удэдэ РСФСР-ай зонын мүрысөөн болоһон юм. Энэндэ хабаадахаяа Алас-Дурна [illegible]үгэй ба Сибириин бэрхэ бэрхэ [illegible]энэрнүүд суглараа. Нааданай эхилхэеэ байхада Гармаева манайхинай зүгһөө орууллагдаа. Түрүүн тэрэ наадахаяа арсаад байба. Юундэб гэхэдэ, Лубсама һаяхан оронойнгоо эхэнэр санашадай мүрысөөндэ хабаадаһанаа бусажа ерээд байгаа. Хоёр һара шахуу ябажа эсэнтэнэншье, һургуулиншье гээгдэнэн, Амарха, номоо үзэхэ гэжэ түсэблөөд байгаа.

Шанга тулалдаан эхилжэ, Лубсама түрүүн хойгошогуур ябаба. Харин нааданай түгэсхэл тээшэ һонин юумэ болоо бшуу. Зондо ехэ мэдээжэ бэшэ буряадай шатарша басаган удаа удаагаар хэдэн парти шүүжэ, түрүүлжэ ябаһан Эрхүү хотын түлөөлэгшэ Старченко гэгшые хүсөөд, һүүлдэнь урдань ороо ха юм. Тиигэжэ энэ мүрысөөн Лубсамагай илалтаар дүүрээ. Энээнһээ хойшо Лубсама Гармаева гансал шатар намнаха гэжэ шиидээ һэн.

ЛУБСАМА шатарай теории шудалжа эхилээ. Республикын нэгэнтэ бэшэ чемпион байһан СССР-эй спортын мастерта кандидат Анатолий Николаевич Сумкин Лубсамада энэ талаар ехэ туһа хүргэдэг һэн. Шатарай суута мастеруудай партинуудые ухамайлан үзэжэ, тэбжэй орёо бодолнуудай удхые ойлгохын түлөө, элдэб вариантнуудай һалбархай сооһоо эгээл һайниень һагшан абажа шададаг болохын түлөө эдэ хоёр олон зуугаад часуудые суртаа үнгэргэнэн байха юм. Энэ һургаал дэмы хосороогүй.

Тэрэ гэнээр олон жэл үнгэрбэ. Лубсама Гармаева оло дахин амжалта туйлаһан, буряад басаганай нэрэ соло орон соомнай мэдээжэ болоһон байна. Тэрээнэй орёо бэрхэ наадаар, удха хурса ябадалнуудаар эзэлэгдэн Саратовай үхибүүд ба Ленинградай студентнүүд, Доной загаһашад ба Сибириин эрдэмтэд, Азербайджанай нефтянигууд ба Монголой малшад амжалта хүсэн һууһан гэхэ.

Теэд юугээрээ буряад басаганай наадан тэдээнэй зүрхэ сэдьхэл татадаг байгааб? Хурса маягаараа, нээмэл тулалдаагаараа, холын хараатай бодолнуудаараа. Теэд нээрээншье Лубсама Гармаева позиционно нааданда дурагүй дэрэһээ, нээмэл дебют наададаг, нааданай тэг дунда хурсадхахаа һанадаг маягтай. Заримандаа бүришье наа үнгэржэ, өөрөө «бүдэржэ» һаладаг һэн. Теэд энэнь ехэшье һургаал болодоггүй байгаа. Зүгөөр иимэ хурса тэмсэл Лубсамада оло дахин «уһан соо оробошье, хуурай гарахадань» туһалһан байдаг.

1959 оной намар Новосибирск хотодо СССР-эй түрүү һуури эзэлэгшэ хахад финальна мүрысөөн болоһон юм. Гармаевагай хэрэг муушаг байба. Ээлжээтэ уулзалганда Лубсама Алла Кушнир гэгшэтэй ушараа. Энэ парти Лубсамада ехэл удха шанартай һэн. Юундэб гэхэдэ, тэрэ алдабал бүри гэдэргээ «шэдүүлхэ» байгаа.

Эдэ басагад түргэхэн Каро-Каннай хамгаалалтын нэгэ варианте эхилбэ. Энэнь гол түлэб позиционно наада асардаг вариант байгаа. Лубсама досоогоо ехэл дурагүй һууба. Теэд Кушниртай наадаяа хурсадхаха гээшэ «хутагын эрэ дээгүүр гүйнэнтэй адли» гэжэ Лубсама мэдэжэ һууба. Тиибэшье эжэлээгүй. Түрүүн хүбүүгээ эдюулээд, һүүлдэнь мориёо бэлэглэбэ. Хюлгэ дээрэхи намдуу байдал гансата һалажа, Лубсамагай бодонууд хара ноёндо дүтэлжэ ороо. Үшөө табан ябадалай һүүлдэ Кушнир шүүгдэнэнээ мэдэрээ һэн.

Мүнөө дэлхэйн хоёрдохи шатаршан, тэрэ үедэ жинрэй мастер байһан Алла Кушнир гэгшэ буряад басаганай хурса нааданда дуратайе мэдэхэгүй байһан дээрэнээ саг соогоо саража шадангүй сарбуу шүүрүүлшоо бшуу.

Мүн лэ иимэрхүүгээр Челябинск хотодо «Буревестник» бүлгэмэй хахад финальна мүрысөөндэ хабаадахадаа өөртөө ехэ удха шанартай партида Калашникова гэгшые шүүгээ һэн. Финалда орохо эрхэ олохын түлөө Калашниковада хахад очко хэрэгтэй, харин Гармаевада бүтэн очко хэрэгтэй байгаа бшуу. Тэнсүү байдалда Лубсама орёо ябадал хэжэ нүгөөдээ «һамааруулаад», илаһан байдаг.

БАЯН ДҮЙ дүршэлэйнгөө, нааданайнгаа техникын, теоретическэ бэлэдхэлэйнгээ талаар Лубсама Гармаева спортын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр болонхой. Олон дахин нормо дүүргэхээр байбашье, имагтал шададаггүй. Теэд дабаанай ороидо гарахыень ямар юумэн һаалта хэнэб? Миниий һанахада, хоёр шалтагаан бии. Нэгдэхинь — позиционно нааданда Лубсама һайн бэшэ. Гэхэтэй хамта, мүнөө сагта иимэ наадан урда гаранхай бшуу. Энээниие шудалаагүй шатаршан—эхэнэршье, эрэшье—дээшээ ургахагүй. Хоёрдохинь—Лубсама яаруу, мэгдүү. Хэдэн часай туршада яаралгүй бүтээһэн позицияа нэгэл һожоргүй ябадалаар гутаажархидаг заншалтайень би оло дахин хараа һэм.

Нэгэ ушар дурдахам. Омск хотодо үнгэргэгдэнэн «Урожай» бүлгэмэй хахад финальна командна мүрысөөндэ манай команда Челябинскын командатай түрүү һуури бүляалдажа ябаба. Урдаһаа хаража наадахадаа 2:2 тоотойгоор дүүргэбэбди. Табадахи хюлгэмнай, Лубсамагай парти, хойшолуулагдаа.

Бүхэли һүни шэнжэлгэ хэжэ, гол вариант мүлибэбди. Тэрээнэй ёһоор манай Лубсама шүүхэ байгаа.

Нааданай дахин эхилхэдэ, Лубсама нөөхи варианта муудхаажа эхилбэ. Тиигэжэ байтараа яараад ябадалаа һэлгэжэ, өөрөө шүүгдэшоо һэн. Харин энээндээ хэнһээшье ехээр муудаһан байха.

...Мүнөө Лубсама Аранзаевна Гармаева Зүүн-Сибириин технологическа институдай доцент. [illegible] мэй харгыгаар ябаха [illegible] тоор шиидэнхэй. Мүнөө [illegible] сертаци бэшэхэеэ бэлэдхэ[illegible] байна. Шатар наадаха [illegible] найхидал хямда бэшэ. Н[illegible] ошожо байна. Тиибэшье [illegible] СССР-эй спортын мастер[illegible] нэрэдэ хүртэхын түлөө [illegible] баанайнгаа ороидо гараха [illegible] бодолтоёо Лубсама үшөө [illegible] гүй ёһотой гэжэ би һанаг[illegible] баанай орой уряалһан зан[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лубсама Гармаева наадажа һууна.

Н. ГАЛДАН[illegible]

Хоккейгээр дэлхэйн арба дахин чемпион болоһон, СССР-эй суглуулагдамал команда (зүүн гарһаа): доронь—Виктор Коноваленко ба Владимир Третьяк; нэгэдэхи зэргэдэ—Виталий Давыдов, Валерий Харламов, Владимир Викулов, Борис Михайлов; хоёрдохи зэргэдэ—Игорь Ромнишевский, Анатолий Фирсов, Игорь Самочернов, Владимир Петров, Виктор Полупанов, Александр Рагулин; гурбадахи зэргэдэ—командын тренер Анатолий Тарасов, Александр Мартынюк, Вячеслав Старшинов, Юрий Репе, Валерий Никитин. Владимир Шадрин, Александр Якушев, Евгений Мишаков, Владимир Лутченко, Евгений Поладьев, Александр Мальцев, ахалагша тренер Аркадий Чернышев.

ТАСС-ай фотохроника.

ДИПЛОМДО ХҮРТЭБЭ

Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар алдарта ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна харалга ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин предприятинуудта үнгэргэгдэжэ, тэрэнэй дүн һаяхан гаргагдаба.

СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерствын коллегиин болон профсоюзай ЦК-гай президиумэй хамтын шиидхэбэреэр республикымнай Байгалай модоной баазын коллективтэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй болон ВЦСПС-эй диплом барюулагдаха болоо.

Модоной баазын хүдэлмэрилэгшэд Бүхэсоюзна ниитэ харалгын үедэ үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэ[illegible] ябуулһан байна. Х[illegible] ажалыень оньһожоруу[illegible] үйлэдбэридэ автомат [illegible] хэрэглэхэ, бүтээсэ ехэ[illegible] гээр ажаллаха таатай [illegible] хид эрхэ байдал модошо[illegible] олгохо талаар ехэ юу[illegible] эндэ хэгдээ. Санит[illegible] эрилтэ хангаха тусхай [illegible] рилга хэгдээ, хүдэлмэр[illegible] дэй ажаһуудаг һуурин [illegible] зарта набшаһата мо[illegible] һуулгагдаа.

Н. ТЮРНЕР.

АНГУУШАДАЙ ХӨӨРӨӨН

Хэдэн жэлэй саана болоһон нэгэ үнэн ушар тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Зунай саг һэн. Бархан уулын үндэр һарьдагуудай саагуур наранай хоргодохоёо байха үеэр Ангар ангуушан боро мориёо тэргэдэ хүлдэжэ, хуршынгөө залуухан хүбүү хажуудаа абаад, тайгын хужарта һуужа, гүрөөһэ бариха һанаатай Бороголой эрье зүбшан ошобо ха. Һууха хужарһаа холо бэшэ газарта морёо мулталжа. бэлшэхыень табяад, сайлаба. Тиигэед тэдэ Бороголой баруун эрьедэ гаража, һөөг бургаһан соогуур зурыһан ябаган зүргөөр шуу ябажа, хүрэхэ газартаа хүрэжэ ерэбэ.

— Эндэ һуухабди. Ши эндэ һуухаш, баруун таладам. Тэрэ багһаа гүрөөһэн гаража ерэхэдээ болохо. Миниий тэмдэгээр буудахаш,—гэжэ үнинэй ангуушан нүхэртөө заана.

Батаганаа, боргооһоной олон гээшэнь. Тэсэхэл хэрэгтэй, илангаяа залуу ангуушан ехэл ядалдаба.

Иигэһээр байтарнь хахад һүни болобо хэбэртэй. Шагнаархажа байһан хүбүүнэй шэхэндэ ой соо нэгэ юумэнэй ябахань дуулдаба. Удангүй нэгэ амитан Ангарайнь заажа үгэһэн газарһаа гаража ерэбэ. «Яаһан хүндэ хүлтэй юм. Хэбэрынь томо туруута ангуудай нэгэн ха» гэжэ залуу ангуушанай бодомжолхын тэдыдэ буугай шанга абяан наяршалай. Хужарга ерэһэн амитаншье унашаба...

Аза талаандаа баярлаһан ангуушад унаһан ангай амяа табихые хүлеэхэ һамбаандаа ама[illegible] дамаар хөөрэлдэжэ захалба. А[illegible] ангуушан залуу нүхэртөө [illegible] магтажа, һайрхажа оробо. [illegible] шагааһанаа алдадаггүй хүнб[illegible] раг лэ ангуушадай нэгэн [illegible] хаб...»

Унагааһан олзынгоо [illegible] хүрэжэ ерэбэд:

— Үү татай, энэш ан бэ[illegible] адуун лэ!—гэжэ Ангар [illegible] раад, барижа байһан бууга[illegible] дажархиба.

Энэ хүйхэр ангуушадай бу[illegible] жа унагааһан «ан» хүлдэжэ [illegible] һэн мориниинь байшоо...

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

16 часһаа 23 час [illegible] Москвааһаа дамжуулга. 16 [illegible] һаа орон доторхи һонин. [illegible] минутаһаа һурагшад болон[illegible] онернүүдэй концерт. 18.05 [illegible] нутаһаа киногой аяны[illegible] дуратайшуулай клуб. 19 [illegible] һаа спортын һонин. 19.15 [illegible] нутаһаа «Заговор» гэһэн [illegible] зүжэг. 20 часһаа елүүр [illegible] һолжорогшодой хоорондо[illegible] гэргэгдэнэн мүрысөөн. [illegible] минутаһаа «Ямаан ба [illegible] эшэгэд» гэһэн үхибүүдэ[illegible] лагдаһан мультфильм. [illegible] Удын телестудиһаа дамжуу[illegible] даха.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: дөөгэйхидэй эрилтэ [illegible] хангаха» гэһэн түрүү [illegible] «Багшын ойдо ямараар [illegible] нэбибди» гэһэн гаршаг [illegible] информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [illegible] рогоор хандаһанай хой[illegible] гууд» гэһэн Д. Доржиев[illegible] респонденци. «Адууһа мал [illegible] шоруулгада—онсо анхар[illegible] һэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: [illegible] шэн малшада айлшалгы[illegible] һэн Г. Мункоевагай [illegible] понденци. Редакцида [illegible] бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [illegible] «Спортын һонин» гэһэн [illegible] сэл. Соносхол.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

ХИЛЫН СААНАҺААА

Бэе бэеэ дэмжэлсэлгэ ба нэгэдэл

ХАНОЙ. (ТАСС). Камбоджодохи байдалтай дашарамдуулан, ДРВ-гэй премьер-министр Фам Ван Донг Нородом Сианук хоёр телеграмануудые абалсаа гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

Амгалан ба бэеэ абанги байха, вьетнам арадтай хани барисаатай ба дайшалхы талархалтай байха политикые Камбоджо олон жэлэй турша соо бэелүүлдэг байгаа. Һая тохёолдоһон ушарнууд хадаа энэ политикын зүб байһыень бүри эли тодоор харуулжа үгэнэ гээд Фам Ван Донгын телеграмма соо заагдана. Энэ политикые шууд сэхээр дэмжэжэ байһан тухайгаа ДРВ-гэй правительство дахяад мэдүүлнэ гээд премьер-министр онсолон тэмдэглэнэн байна.

Социалис Вьетнамтай хани барисаагаа урда мэтэ хүгжөөлгэ ба бэхижүүлгэ Камбоджын нангин эрмэлзэлгэ зандаа үлэнэ. Манай оронуудай хоорондо гаража магад арсалдануудые гү. али бусад асуудалнуудые амгалан ёһоор, бэе бэеэ хүндэлэлсэн шиидхэхэдэ таарамжатай байна гээд Нородом Сианук харюугайнгаа телеграмманууд соо тэмдэглэнэ.

Кхемер арадта өөрэйнь хандаһан хандалга соо хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууdые дэмжэһэнэйнь түлөө ДРВ-гэй правительствада баярхалан хүргэхэдөө, Сианук иигэжэ бэшэнэ: «Энэ хэсүү бэрхэтэй сагта Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын зарим хубиие американ империализмын дэбһэжэ байһан үедэ, эдэ гурбан ороной арадууд нягта жагсаалаа бэхижүүлнэ, американ империализмтай, тэрэнэй туһамаршадтай тэмсэл хэхээр шиидэнги байнаһаа харуулна».

АЮУЛТАЙ ТҮСЭБҮҮД

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. Б. Ярочевский иигэжэ дамжуулна:

«Сэрэгэй талаар шухала болоод байһан ушарта, Камбоджын гү, али Лаосой газар руу американ сэрэгүүдэй орохо захиралта үгэхэ эрхэ» Урда Вьетнамдахи американ командованида олгогдонхой гээд хэблэлэй асуудалнуудай талаар Сагаан байшангай секретарь Р. Зиглер Ки-Бискейндэ (Флорида штат) мэдүүлэ.

Вьетнамтай зэргэлһэн бусад оронуудай газар дээрэ дайнай гал түймэрые дэлгэрүүлхэ аюул Зүүн-Урда Азида Вашингтоной бэелүүлдэг политика тохёолдуулна гэһэн түбэшөөлгые США-гай правительствын түсхай түлөөлэгшын хэһэн иимэ мэдүүлгэ үшөө дахин лаблажа үгэнэ.

Сагаан байшангай энэ мэдэрэлгэ Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаае хүршэ оронуудайнь газар дээрэ үргэдхэхэ гэһэн США-гай правительствын программын хубинь боложо үгэнэ гэжэ үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. США-гай правительствын программа хадаа Вьетнамда Америкын һанаашаар «гуримшуулга» хэхэ, Зүүн-Урда Азида сэрэгэй тулалдаа үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ зорилготой юм.

ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ШҮҮЛЭЙ АМЫЕНЬ ТАТАХА

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Вьетнамда Холбоото Штадуудай һүжэрөөһэн гэмтэ муухай ябуулганууdые болюулхын тулада эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй шууд сэхэ ниитын ябуулганууdые хэхэ шухала байһые эб найрамдалай тала баридаг совет хүнүүдэй делегациие толгойлогшо профессор Л. Н. Смирнов Вьетнам тушаа конференциин нэгэдэхи комиссида үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ.

Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулхын түлөө уласхоорондын хүдэлөөе саашадань үргэдхэхэ шухала байһые нэгэдэхи комиссида үгэ хэлэһэн И. Блюм (Бельги), К. Менон (Индия), Италиин сенатор Л. Лацатто, американ олониитын түлөөлэгшэ П. Розен, Болгариин олониитын ажал ябуулагша Г. Анатасов болон бусад олон хүнүүд онсолон тэмдэглэһэн байна.

Вьетнамда Америкын хэдэг сэрэгэй гэмтэ ябуулганууdые мүрдэхэ талаар уласхоорондын комисси байгуулха тухай дурадхал делегадуудай зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдээ.

Вьетнам арадта материальна туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор өөһэдынгөө национальна организацинуудай ажал ябуулга тухай ФРГ-гэй, Венгриин, Франциин, ГДР-эй ба бусад хэдэн ороной түлөөлэгшэд Вьетнамда туһаламжа үзүүлхэ талаар комиссиин заседани дээрэ хөөрөө. Тэмсэжэ байгаа Вьетнамда туһаламжа үзүүлхэ уласхоорондын кампани саашадань дэлгэрүүлхэ, энэ талаар ажал ябуулгаяа бүри таануу эмхитэйгээр ябуулха тушаа үгэ хэлэгшэд дурадхалнуудые оруулаа.

Пакистанай президент үгэ хэлэбэ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай президент генерал Яхья Хаан радиогоор үгэ хэлэжэ, арадта хандаа. «Засагые арадай һунгаһан түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгэхэ гээшэ» минии правительствын гол зорилго болоно, минии правительство «орон дотор демократиие һэргээхээр шуу шиидэнги байна» гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Гэбэшье һүүлэй һаранууда орон дотор «гуримгүй ябадал эмхидхэхэ һэдэлгэнүүд» гарадаг болоо, тэдэнэй усадхагдаагүй һаа, «демократи тээшэ манай дабшалгада... горитойхон һаад ушаруулха» гээд президент тэмдэглээ.

Пакистанай ерээдүйн конституциин шухала гол ёһонууд хараалан тодорхойлогдонхой. Энэ конституциие шэнээр һунгагдаһан национальна ассамблей баталха ёһотой гээд генерал Яхья Хаан хэлэһэн байна.

Пакистанай нэгэдэлтэй ба бүрин бүтэн байлгые хангаха угаа шухала гээд президент онсолон тэмдэглээ.

Гадаадын политическэ асуудалнууд тушаа тогтон хэлэхэдээ, Яхья Хаан иигэжэ мэдүүлээ. Бэе бэеынгээ аша туһые харалсан, бүрин эрхээ хүндэлэлсэн, али алинайнгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүйгөөр, экономическа ба культурна холбоо барисаанда үндэһэлэн, Пакистанай правительство бусад оронуудтай өөрынгөө харилсаа саашадаа байгуулха.

Сэрэгэй трибуналай шиидхэбэри

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Революцида харша үгэсэлгэдэ хабаадаһан 13 сэрэгэй алба хэгшэдэй хэрэгээр Конгын Арадай Республикын сэрэгэй трибунал шиидхэбэри гаргаа. Тэдэнэр гүрэнэй урбалта хэхэ, президент Нгуабиин правительствые унагааха һэдэлгэ мартын 23-да гаргаһан байгаа. 10-ниинь (табаниинь заочноор) саазалан алуулхаар, гурбан хүниинь бүхы наһан соогоо хаалтада һуухаар шиидхэгдээ.

Мүн лэ энэ үдэр, мартын 30-да, сүүдлүүлэгшэдэй гурбаниинь саазалагдаа. Энээн тухай «Голос конголезской революции» гэжэ радио мэдээсэнэ.

Үгэсэлгэдэ хабаадаһан бусад хүнүүдэй хэрэгээр сүүд үргэлжэлһөөр.

Ирагай президентын указ

БАГДАД. (ТАСС). Курднуудай асуудал амгалан ёһоор гуримшуулха тухай хэлсээнэй бэелүүлэгдэһэнһээ уламжалан, Курдистанай демократическа партиин табан түлөөлэгшэ Ирагай правительствын составта оруулагдаа. Энээн тухай Ирагай президент Ахмед Хасан Бакрын Указда үндэһэлэн, Багдадай радио мэдээсэнэ.

Англиин сэрэг гаража ошобо

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Ливиин Арабуудай Республикын газар дээрэһээ Англиин сэрэгэй баазануудые гаргалга түгэсхэгдөө. Тобругта Ливиин правительствада дамжуулан үгтэһэн баазаа дээрэ үлэһэн Англиин һүүлшын бүлэг сэрэгэй алба-хэгшэд мартын 30-да үдын хойто тээ Англиин десантна суднада һуужа, энэ ороноо гаража ошоо.

Англиин сэрэгэй подразделениууд Хойто Африкада анха түрүүн 1882 ондо байрладаг болоһон байгаа бшуу. Мүнөө тус райондо Англиин сэрэгүүдэй байрлалгада эсэс табигдаба.

Туһамаршадаа зэбсэглэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нёдондо жэлдэ Холбоото Штадууд 157 миллион долларой буу зэбсэг чанкайшис засагта «нюусаар ба түлөөһэгүйгөөр» үгөө гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсэнэ. Эдэ буу зэбсэгүүд Тайваньда үзүүлэгдэдэг сэрэгэй тусхайта туһаламжын тоодо оролсоногүй. Энээн тухай США-гай обороныи министерство юушье тунхаглаагүй, конгресстэшье мэдээсэгүй гээд «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ.

Эзэрхэг түримхэй политикые буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Массачусетс штадай хуули гаргалгын суглаанай баталан абаһан үзэгдөө дуулдаагүй шиидхэбэри хадаа Вьетнамда США-гай правительствын бэелүүлдэг политикые горитойгоор буруушааһан ябадал болоно. «Хэрбээ США-гай конгрессэй дайн байлдаае тусхайтаар соносхоод байгаа һаань, Массачусетсэй хүн зон дайшалхы ябуулганууудта хабаадалсахаһаа арсаха эрхэтэй» гээд энэ шиидхэбэри соо мэдээгдэнэн байха юм. Вьетнамдахи дайн байлдаан конгрессээр тусхайтаар соносхогдоогүй юм гэжэ мэдээжэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефо[illegible]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Л[illegible] 35. Телефоны: редактор[illegible] 54-54, приёмная—54-83, [illegible] редактора—68-08, зам. [illegible] тора—62-62, ответ. секр[illegible] —50-52, зам. ответ. секр[illegible] —66-76, отделы: парт[illegible] жизни—60-91, сельского [illegible] зяйства—64-36, 63-86, [illegible] ганды и агитации—56-23, [illegible] мышленности и строительс[illegible] —61-35, советского строи[illegible] ства и быта—69-58, культ[illegible] и школ—60-21, писем и р[illegible] селькоров—67-81, информ[illegible] —34-05, общественная [illegible] ная—56-62, машинное бюр[illegible] 57-63, фотолаборатория [illegible] 33-61.

КАМБОДЖОДОХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ. (ТАСС) Камбоджын нийслэлэй захиргаанай байшангууд, почто ба телеграфые урда мэтэ танкнууд, бронемашинанууд, хамгаална гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Пномпеньһээ дамжуулна. Бүхы демонстрацинуудые дараха гэһэн захиралтын армида үгтэһэн тухай радиогоор дамжуулһан, газетэнүүдтэ толилогдоһон мэдүүлгэнүүд соогоо засагаархид онсолон тэмдэглэнэ гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнхэй. Полициин үүргэ дүүргэхын тулада сэрэгүүд олон ушарта хэрэглэгдээ гээд корреспондент мэдээсэнэ. Жэшээлхэдэ, Пномпень Компонг-Чам хоёрой хоорондохи харгы дээрэ болоһон демонстрациие танкнууд ба бронемашинанууд буудажа тарааһан байна. Сэрэгүүлтэй тулалдаанай болоходо хэдэн хүнэй алуулһан тухай мэдээнүүд тусхайтаар дурдагданагүй Гэбэшье эгээн шанга тулалдаануудай болоһон газарта хэдэн энгэй хүнэй алуулһые гэршэнэр хараһан байна гээд корреспондент нэмээнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Тусхайта мэдээнүүдтэ үндэһэлэн, «Нью-Йорк таймсын» корреспондентын Пномпеньһээ мэдээсэнэй ёһоор, Камбоджын зарим провинцинуудта демонстрацинууд боложо, тэрээндэ хабаадагшад Нородом Сианугые гүрэниие толгойлогшоор бусааха тухай эрилтэ хэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Камбоджодо бүхы демократическа эрхэ сүлөө усадхагдана, патриодуудай ябуулганууd дарагдана гээд «Куан Дой Нян Зан» газетэ бэшэнэ. Американ агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдтэ үндэһэлэн газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ. Камбоджын газар руу добтолон орохын тулада зэбсэгтэ хүсэнүудые болон авиациие Сайгоной захиргаан эльгээнэ. Гэбэшье «американ империалистнууд, тэдэндэ туһалагшад кхмер арадай улам ехэ эсэргүүсэлтые хүлеэнэ» гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Камбоджын хэдэ хэдэн провинцинуудай хүн зоной демонстрацинуудые хэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүдые газетэ толилоо.

ХАНОЙ. (ТАСС). Камбоджодо ажаһуудаг вьетнамайхидта харша ябуулганууdай хэгдэдэг тухай Вьетнамай Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ хэ. Камбоджын элдэб районуудта вьетнамайхидта эсэргүү хүсэрхэлгын ябуулганууd мартын 18-да хэгдэһэн урбалтын һүүлээр хэгдээ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Камбоджын засагаархид мартын 27-до хэдэн олон вьетнам эрхэтэдые арестовалаад, тэдэниие мүрдэжэ, правительствада эсэргүү демонстрацинуудта хабаадаа гэжэ тэдэниие ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр гэмнээ. Эдэ ябуулганууd кхмер ба вьетнам арадуудай хоорондохи һанал нэгэдэлгые һуларуулна.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1970 оной апрелиин 1. ● 4-дэхи хуудаһан ● [illegible] ● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-01466. Зак. № [illegible]